

Obsah

I. Východiská spracovania stanoviska.....	5
1. Zákonnosť predloženého záverečného účtu za rok 2023	6
1.1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi	6
1.2. Dodržanie informačnej povinnosti	6
1.3. Dodržanie povinnosti auditu.....	6
2. Metodická správnosť predloženého návrhu záverečného účtu.....	6
II. Zostavenie záverečného účtu.....	7
Plnenie rozpočtu príjmov	9
Čerpanie rozpočtu výdavkov	13
Finančné operácie.....	17
Výsledok hospodárenia.....	18
Tvorba a použitie peňažných fondov	21
Bilancia aktív a pasív	21
Bilancia pohľadávok.....	22
Bilancia záväzkov.....	23
Prehľad o stave a vývoji dlhu	24
Údaje o hospodárení príspevkovej organizácie	27
Prehľad o poskytnutých dotáciách	29
Finančné usporiadanie vzťahov.....	30
Hodnotenie programov rozpočtu.....	31
Záverečné zhodnotenie dokumentu a odporúčania	32
Záver.....	36

ODBORNÉ STANOVISKO

HLAVNÉHO KONTROLÓRA K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU A VÝROČNEJ SPRÁVY MESTA STARÁ ĽUBOVŇA ZA ROK 2023

Verejná diskusia o rozpočte samosprávy by sa ideálne mala viesť nielen o výške výdavkov, ale najmä o výsledkoch programov, štruktúre výdavkov a ich opodstatnenosti. Diskutovať by sa tak malo nielen o výške dotácií či transferov, realizovaných projektov, ale aj o kvalite života obyvateľov, počte a štruktúre obyvateľov a podmienkach pre navýšenie počtu obyvateľov. Detailná správa, analýza čerpania rozpočtu, výsledky a výstupy v podobe merateľných, kvantifikovateľných výstupov by mali byť kvalitným podkladom pre verejnú diskusiu a ďalšie plánovanie rozpočtu samosprávy.

Správne a spoľahlivé informácie sú základným predpokladom pre prijímanie rozhodnutí a úspešné riadenie. Jedným z nástrojov, ktorý by mal prispieť k lepšej informovanosti o štruktúre a výsledkoch verejných výdavkov je rozpočtovanie založené na výsledkoch. Umožňuje sledovať výdavky podľa účelu a stanoviť k nim merateľné ukazovatele. Tvorcov programov (napr. odborné útvary a odborné komisie pri MsZ) môže informovať kam efektívne alokovať prostriedky, občanov aké služby za tieto prostriedky dostávajú.

Sledovanie výsledkov, ktoré sa za vynakladané výdavky dosahujú, je jedným zo základných princípov hodnoty za peniaze. Ako sofistikovaný nástroj sa javí programové rozpočtovanie. Hlavným cieľom programového rozpočtovania by malo byť vecné sledovanie výdavkov a informovanie o ich výsledkoch. V prípade verejného vyhodnocovania výsledkov prispieva rozpočtovanie založené na výsledkoch ku kultúre efektívnosti a hodnoty za peniaze. Výsledkové rozpočtovanie a revízie výdavkov majú navyše podobný základ – v oboch prípadoch je cieľom lepšia alokácia a prioritizácia zdrojov ako aj vyhodnocovanie a dohľad nad efektívnosťou výdavkov.

Vývoj spoločnosti a jeho vplyv ekonomiku prechádzal z pandémie do vojny, energetickej krízy a inflačného šoku. Tieto udalosti mali presah a negatívne zasiahli slovenskú ekonomiku aj v rok 2023. Spotrebiteľné ceny rástli ešte stále dvojciferným tempom a inflácia dosiahla štvrtú najvyššiu hodnotu za 30 rokov, od vzniku SR. Priemerná inflácia v roku 2023 dosiahla hodnotu 10,8%.

Schválený Rozpočet verejnej správy na roky 2024 – 2026 zhoršuje dlhodobú udržateľnosť, nebol zostavený v súlade s výdavkovými limitmi, chýbajú mu také trvalé opatrenia, ktoré by znížili deficit v roku 2024 a kvôli nárastu daňovo – odvodového zaťaženia sa zužuje priestor pre budúcu príjmovú konsolidáciu.

Mestá spolu s obcami patria k subjektom miestnej územnej samosprávy, ktorých úlohou je samostatne spravovať vlastné územie, rozvíjať ho a zvyšovať kvalitu života obyvateľov. Aj problematika samosprávy je ovplyvnená politikou, komunálna politika je rovnako verejnou politikou. Podobne ako na celoštátnej úrovni aj samospráva pri nepomerne obmedzenejších zdrojoch sa musí snažiť o správu vecí verejných tak, aby riadenie bolo transparentné a vynakladanie finančných prostriedkov čo najefektívnejšie.

Viacere samosprávy chápu, že už na ich úrovni je pre zabezpečenie rozvoja mimoriadne dôležité stanoviť si ciele a zodpovedajúce stratégie. V zmysle rozpočtových pravidiel sa z rozpočtu samosprávy uhrádzajú v prvom rade záväzky samosprávy, vyplývajúce z plnenia povinností stanovených osobitnými predpismi, výdavky na výkon samosprávnych pôsobností vrátane činností rozpočtových a príspevkových organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Ďalej sú to výdavky na prenesený výkon štátnej správy alebo výdavky spojené so správou a údržbou majetku, prípadne výdavky súvisiace s ďalšími úlohami. Okrem uvedeného, významné finančné prostriedky z rozpočtov miest smerujú každoročne aj formou dotácií do podpory všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov, na podporu podnikania a zamestnanosti.

Verejná správa ovplyvňuje občanov azda vo všetkých smeroch, zasahuje tiež do záujmov, práv a povinností regulovaných všeobecne záväznými právnymi predpismi. Preto je potrebné, aby bolo zabezpečené jej správne, ale hlavne zákonné fungovanie, neovplyvnené miestnou politikou. A k tomu boli vytvorené, tzv. záruky zákonnosti. Jednou z týchto záruk predstavuje aj kontrola vo verejnej správe, prevažne kontrola zameraná na hospodárenia s prostriedkami, ktorá napomáha aj k tomu, aby bolo zabezpečené zákonné, hospodárne, ale aj účelové fungovanie verejnej správy. Kontrolný systém predstavuje činnosť, ktorá sa dá vykonávať takmer vo všetkých smeroch spoločenského diania.

Ľudská myseľ je nedokonalá, dôvodov prečo je viacero. Vyberáme si informácie, ktoré nám vyhovujú, a tie, ktoré narúšajú našu predstavu, radšej ignorujeme. Na vine môže byť naša ochota viacej počúvať príbehy ako suché fakty, ale aj to, že nás stále vedie intuícia. Schopnosť rozlíšiť pravdu od poloprávdy, rozoznať názory od faktov, rozmyšľať samostatne, vyhodnocovať fakty vo vzájomných súvislostiach, ale pritom tiež dôverovať iným, sa stáva kľúčovou v živote a praxi. Kritické myslenie sa nedá úplne oddeliť od iných zručností, úzko súvisí nielen s logikou či argumentáciou, ale aj s objemom poznatkov, ktoré človek má a môže sa na ne pri uvažovaní spoliehať, s tvorivosťou, so schopnosťou sa vcítiť sa do prežívania iných, či so súhrnom morálnych hodnôt, ktoré často dávajú jednotlivým argumentom váhu.

Predkladané stanovisko má ambíciu byť odbornou pomôckou pre čitateľa, nástrojom pre kohokoľvek, kto má chuť rozmyšľať nad tým, čo vlastne systém územnej samosprávy v organizačnej, ekonomickej, technickej, účtovnej, rozpočtovej a právnej podstate absorbuje, na čo si dať pozor a ako dosiahnuť prípadne zmeny myslenia, procesov či rozhodovania.

Daňový report príjmov a nedaňových príjmov, zhodnotenie stavu a charakteru výdavkov a ich vyhodnotenie, porovnanie v rokoch predstavuje faktografický a analytický opis finančného a ekonomického vyhodnotenia činností mesta. Hodnotenie rozpočtového hospodárenia mesta vychádza z finančných výkazov o príjmoch, výdavkoch a finančných operáciách t.j. FIN 1-12. Spolu s finančným a ekonomickým vyhodnotením analytických jednotiek - obchodné spoločnosti, rozpočtové organizácie a príspevková organizácia tvorí konsolidovaný analyticko – štatistický report v oblasti hospodárenia s majetkom a vývoja výnosov, nákladov, tržieb, príjmov a výdavkov, dotácií a výsledkov hospodárenia.

Včasné, spoľahlivé a efektívne napĺňanie kontrolného systému v samosprávnej jednotke môže plniť jej základný cieľ: včas odhaľovať odchýlky od platných noriem, prijímať účinné opatrenia a tým chrániť hospodárnosť, účelovosť, efektívnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť využívania verejných prostriedkov územnej samosprávy. Finančná kontrola na mieste, z hľadiska jej zákonom stanovených úloh ako aj z hľadiska uplatnenia základných funkcií kontroly (informačná, výchovná, represívna), má relatívne stále a jednoznačné zameranie. A preto je na mieste citovať autorov z publikácie „Najlepší s možných svetov _ Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike.“, cit. *“Úspešné krajiny 21. storočia s najvyššou kvalitou života sa líšia veľkosťou štátu, no zároveň majú jedno spoločné: efektívnu verejnú správu zameranú na dosahovanie výsledkov.”* A preto sa **hlavným cieľom do budúca javí zaviesť účinný systém hľadania najvyššej hodnoty za peniaze (value for money, výhodnosti) na všetkých jej analytických jednotkách, napríklad aj prostredníctvom spoločnej databázovo – softvérovej základne.**

V záujme vývoja a hospodárenia hospodárskych jednotiek (mesta, príspevkovej organizácie, škôl a školských zariadení) je dôležité vykonávať priebežné (in time) a následné (ex ante) vykonávanie kontroly z hľadiska zákonnosti, predovšetkým so zameraním sa na dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti. Súčasne v záujme zodpovednosti všetkých volených predstaviteľov územnej samosprávy je zachovanie uvedených princípov a súčasne **povinnosťou výkonných, riadiacich a dozorných orgánom mestskej samosprávy :**

- **sledovať v priebehu rozpočtového roka vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a v prípade potreby vykonávať zmeny rozpočtu,**

- **vykonávať v priebehu rozpočtového roka monitorovanie a hodnotenie** plnenia programov rozpočtu a vykonávať zmeny programov rozpočtu, (podrobná analýza výstupov a konečnej pridanej hodnoty – výsledkovo orientovaná analýza),
- **vykonávať v priebehu celého roka kontrolu hospodárení** s rozpočtovými prostriedkami podľa osobitných predpisov,
- **zabezpečiť, aby sa jej rozpočtové prostriedky uvoľňovali iba v takej výške, aká zodpovedá** rozsahu plnenia úloh zahrnutých v rozpočte,
- **nezaväzovať sa v bežnom rozpočtovom roku na také úhrady, ktoré nemá samosprávny orgán zabezpečené v rozpočte** na bežný rozpočtový rok, a ktorú budú zaťažovať programové rozpočty na nasledujúce roky,
- **finančné prostriedky používať len na krytie nevyhnutných potrieb** a opatrení vyplývajúcich z osobitných predpisov.

V úvode je potrebné oceniť spracovateľov dát a autora dokumentu za včasnosť predložených údajov, zhutnený materiál s množstvom textov, štatistických údajov (vrátane porovnania predchádzajúcich období), ktorý má potenciálnu vypovedaciu schopnosť na účely ďalšieho pracovného využitia.

V súlade s **Príkazom primátora mesta č. 1/2024 zo dňa 10.01.2024 o zabezpečení kontroly plnenia programového rozpočtu mesta, rozpočtových organizácií a rozboru hospodárenia mestskej príspevkovej organizácie k 31.12.2023**, stanovený na deň 8.4.2024 a 9.4.2024 (*z dôvodu objektívnych skutočností napokon nerealizované*), za účasti členov finančno-ekonomickej komisie, určených členov komisie a v zmysle prerokovaných záverov z finančného plnenia rozpočtu mesta, rozboru hospodárenia mestskej príspevkovej organizácie Verejnoprospešné služby a v súlade s ust. § 18f ods. 1 písmeno c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov **predkladám**

o d b o r n é s t a n o v i s k o

k návrhu Záverečného účtu a výročnej správy Mesta Stará Ľubovňa za rok 2023 (ďalej len „odborné stanovisko“). Odborné stanovisko je spracované na podklade návrhu dokumentov:

- Záverečný účet a výročná správa za rok 2023 (ďalej len „Záverečný účet a VS“),
- Verejnoprospešné služby, príspevková organizácia Stará Ľubovňa: Komplexný rozbor za rok 2023,
- Základná škola, Komenského 6, 064 01 Stará Ľubovňa: Kontrola plnenia rozpočtu školy k 31.12.2023,
- Základná škola, Levočská 6, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 35534699: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2023,
- Základná škola, Za vodou 14, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37872931: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2023,
- Základná škola, Podsadek 140, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37883755: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2023,
- Materská škola, Tatranská 21, 064 01, Stará Ľubovňa, IČO: 42089051: Kontrola plnenia rozpočtu školy k 31.12.2023,
- Materská škola, Vsetínska 36, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37876597, Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Základná umelecká škola Jána Melkoviča, Okružná 9, 064 01 Stará Ľubovňa, 35534630, Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2023,
- Centrum voľného času, Farbiarska 35/7, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 00188131, Kontrola plnenia rozpočtu CVČ k 31.12.2023,
- Vyúčtovanie poskytnutie dotácie na rok 2022: Základná škola s materskou školou sv. Cyrila a Metoda, Štúrova 3, Stará Ľubovňa, IČO: 42088917,
- Vyúčtovanie poskytnutie dotácie na rok 2023: Špeciálna základná škola sv. Anny, Štúrova 5, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 50334212,

- Zúčtovanie dotácií poskytnutých na bežné výdavky: Súkromná základná umelecká škola, Komenského 8, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 42031672
- Zúčtovanie dotácií poskytnutých na mzdy a prevádzku v roku 2023 za Súkromné centrum špeciálne – pedagogického poradenstva, Farbiarska 12, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 51059657.

Odborné stanovisko si kladie za cieľ zhrnúť výsledky hospodárskych jednotiek, porovnať plánované a skutočné výsledky, zhodnotiť medziročné výsledky, určiť trendy vývoja programov, podprogramov, vyhodnotiť ich zameranie, identifikovať témy a navrhnúť opatrenia pre ďalšiu odbornú diskusiu o rozhodovaní, na základe maximalizácie hodnoty za peniaze či trvalej udržateľnosti služby.

Návrh „Záverečného účtu a VS“ a ďalšiu súvisiacu dokumentácia je možné nazvať aj ako súhrnné (konsolidované) spracovanie údajov charakterizujúcich rozpočtové hospodárenie mesta a rozpočtových spoločností za príslušný kalendárny rok. Povinnosť zostavenia určuje ust. § 16 zákona NR SR č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

„Záverečný účet a VS“ spolu s prílohami za účtovné obdobie od 01.01.2023 do 31.12.2023 je štruktúrovanou správou o finančnom plnení rozpočtu Mesta Stará Ľubovňa a príspevkovej organizácie VPS, predložený na rokovanie komisie dňa 8.4.2024 a 9.4.2024, predkladaný na rokovanie mestského zastupiteľstva dňa 25.4.2024 ako súhrnná informácia o skutočnom, účtovnom stave rozpočtu, nakladaní a dodržiavaní základných princípov korektného účtovníctva, súladu s príslušnými záväznými právnymi predpismi, nakladania s finančnými prostriedkami Mesta Stará Ľubovňa.

Hodnotený dokument obsahuje štruktúrovaný prehľad plnenia rozpočtovaných príjmov a čerpania výdavkov v analytickom členení na položky schválené v rozpočte za rok 2023 (po schválených zmenách) a skutočné výdavky, účtovné plnenie položky so stavom plnenia k 31.12.2023 v porovnaní so stavom plnenia k 31.12.2022. Jednotlivé výdavky rozpočtu mesta boli rozdelené do príslušných programov. Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít (prác, činností a dodávok) má definovaný svoj zámer a cieľ, ukazovateľ a hodnotu plnenia. Programová štruktúra schvaľovaného rozpočtu obsahuje zámery, ciele a merateľné ukazovatele, ktoré sú dôležité z hľadiska ich prepojenia na rozhodovanie, strategické koncepcie kapitol, ako aj pre riadenie výkonov s dôrazom na ich vzájomnú podmienenosť. Zámery sú formou na vyjadrenie dôsledkov, ciele sú formou na vyjadrenie výsledkov a výstupov.

Dodržiavanie rozpočtového hospodárenia, plnenie resp. neplnenie jednotlivých položiek programu sú zrozumiteľne opísané v rámci textovej časti zdôvodnenia programov a položiek.

Štruktúrovaný prehľad príjmov a výdavkov je uvedený v tabuľkovej forme dokumentu, doplnený o textovú časť zhodnotenia dosiahnutého stavu, príp. číselných a štatistických hodnôt so zdôvodnením vykazovaných rozdielov v klesajúcich alebo narastajúcich trendoch položiek. Obsahová štruktúra Záverečného účtu a VS je uvedená na strane č. 2 dokumentu.

Vývoj príjmov a výdavkov príp. zmeny – nárast, resp. pokles v jednotlivých položkách programov, podprogramov výrazne ovplyvnila v posledných rokoch pandémie spôsobená ochorením COVID-19, vojenská invázia Ruska na Ukrajinu a z toho vyplývajúci nárast utečencov v SR, rýchla zmena správania (obstarávania zásob, medziproduktov) spotreby energií – energetická kríza, roky 2022 – 2024 inflačný šok.

I. Východiská spracovania stanoviska

Návrh „Záverečného účtu“ je predložený na rokovanie mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote, t.j. do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka.

Právnická osoba, Mesto Stará Ľubovňa (ďalej len „Mesto“), zriadená zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, postupovala podľa ust. § 16 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka, údaje o rozpočtovom hospodárení, súhrnne spracovala do záverečného účtu mesta. Predložený návrh „Záverečného účtu a VS“ **obsahuje povinné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy: údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 cit. zákona v súlade s rozpočtovou klasifikáciou, bilanciou aktív a pasív, prehľad o stave a vývoji dlhu, údaje o hospodárení príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti.**

1. Zákonnosť predloženého záverečného účtu za rok 2023

1.1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh „Záverečného účtu a VS“ je spracovaný v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (v čase spracovávanía návrhu), ktoré spracovateľ podrobne uvádza v textovej časti návrhu rozpočtu alebo pri hodnotení jednotlivých programov rozpočtu. Návrh záverečného účtu je spracovaný najmä v súlade s § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z.z.“) a § 20 zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších zmien a doplnkov. Návrh „Záverečného účtu a VS“ zohľadňuje zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a ostatné súvisiace všeobecne záväzné právne predpisy.

1.2. Dodržanie informačnej povinnosti

Vyvesením návrhu „Záverečného účtu a VS“ na úradnej tabuli mesta a webovom sídle v zákonom stanovenej lehote dňa 20.3.2024, bola **splnená povinnosť** uložená v § 9 ods.2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona č. 583/2004 Z.z., podľa ktorého má byť návrh rozpočtu pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť obyvatelia alebo odborná verejnosť.

1.3. Dodržanie povinnosti auditu

Mesto si splnilo povinnosť podľa § 16 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. a dalo si overiť účtovnú závierku audítorom podľa ust. § 9 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Účtovná závierka bola overená audítorskou spoločnosťou HURINES, s.r.o., Licencia SKAU č. 193, – vid'. Správa nezávislého audítora pre štatutárny orgán a mestské zastupiteľstvo Mesta Stará Ľubovňa zo 28. marca 2024.

2. Metodická správnosť predloženého návrhu záverečného účtu

Predložený návrh „Záverečného účtu a VS“ bol spracovaný v súlade s § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. a obsahuje údaje:

- plnenie rozpočtu v členení podľa ust. § 10 odsek 3 zákona v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- tvorba a použitie peňažných fondov,
- bilancia aktív a pasív,

- prehľad o stave a vývoji dlhu,
- údaje o hospodárení príspevkovej organizácie mesta,
- prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z. v platnom znení,
- finančné usporiadanie vzťahov,
- hodnotenie plnenia programov.

Údaje o plnení rozpočtu boli spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatreniami MF, ktoré sú záväzné pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy. V súlade s týmito právnymi predpismi sa jednotne určujú a triedia príjmy a výdavky rozpočtu vrátane ich vecného vymedzenia a finančné operácie s finančnými aktívami a pasívami.

Mesto spracovalo a predložilo návrh „Záverečného účtu a VS“ v oblasti **plnenia rozpočtu príjmov podľa ekonomickej klasifikácie** v tab. č 6 - str. 13; tab. č 9 - str. 16; tab. č. 10 – str. 18; v oblasti **plnenia výdavkov podľa funkčnej klasifikácie a programovej štruktúry** tab. č.15 – str. 22; tab. č. 16 – str. 24; tab. č. 17 – str. 26; tab. č. 18 – str. 28; tab. č. 19 – str. 29; tab. č. 20 – str. 30; tab. č. 21 – str. 31; tab. č. 22 – str.32; tab. č. 23 – str.33; tab. č. 24 – str.35; tab. č. 25 – str.36; tab. č. 26 – str.37; tab. č. 29 – str.40; tab. č. 30 – str.42; tab. č. 34 – str. 45; tab. č. 35 – str. 47, tab. č. 36 – str. 49, tab. č. 37 – str. 50; tab. č. 30 – str.42;

Hodnotenie plnenia programov obsahuje textové **zhodnotenie (možné nazvať aj tzv. sebahodnotenie autora) plnenia zámerov a cieľov s doplnením ekonomických či štatistických sub_hodnotení parametrov.**

II. Zostavenie záverečného účtu

Mesto pri zostavení návrhu „Záverečného účtu a VS“ postupovalo podľa § 16 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z.z. a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do návrhu „Záverečného účtu a VS“. V súlade s ust. § 16 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu; ďalej usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom, rozpočtom iných obcí a k rozpočtom vyšších územných celkov.

Údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti záverečný účet neobsahuje, nakoľko mesto podnikateľskú činnosť v roku 2023 nevykazovalo.

Vykázaný výsledok hospodárenia bol zistený v súlade s § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z.z.. Návrh o použití prebytku rozpočtu je spracovaný v súlade s § 16 ods. 6 a 8 zákona č. 583/2004 Z.z..

ROZPOČTOVÉ HOSPODÁRENIE A ROZPOČET V ROKU 2023

Programový rozpočet je pre samosprávu základným programovým dokumentom, podľa ktorého a na základe ktorého plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi. Programový rozpočet Mesta Stará Ľubovňa na roky 2023 – 2025 (ďalej len „Rozpočet mesta“) vyjadruje samostatnosť hospodárenia mesta, obsahuje zábery a ciele, ktoré malo/bude mesto realizovať z výdavkov rozpočtu mesta, napr. Rozvojový program mesta, rozdelenie dotácií mesta, a pod. Iba v prípade finančného zabezpečenia prostriedkov môže realizovať a plniť úlohy, a teda môže sa zaväzovať k záväzkom ovplyvňujúcim rozpočet mesta.

Rozpočet mesta je základným stavebným prvkom programovania, tvorby, realizácie a financovania samosprávnych funkcií, ktorý presúva zodpovednosť za jeho zostavovanie a čerpanie

organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti a ďalších organizáciách. Príjmami rozpočtu sú najmä dane od právnických a fyzických osôb, prostriedky Európskej únie a iné štátne príjmy. Na strane výdavkov sú všetky samosprávne výdavky, ktoré je potrebné pre účely vykazovania zachytávať v členení podľa viacerých kritérií (štatistiky podľa kritérií EÚ a pod.) Pohyby finančných prostriedkov sú zabezpečené prostredníctvom bankových účtov v komerčných bankách alebo prostredníctvom hotovosti v pokladni.

Mesto má povinnosť zostaviť svoj rozpočet a pred schválením ho zverejniť zákonným spôsobom. Mesto zostavilo rozpočet na rok 2023 v súlade s ust. § 10 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. Rozpočet mesta bol schválený ako vyrovnaný, v priebehu rozpočtového roka bol zmenený rozpočtovými opatreniami a schválenými zmenami rozpočtu.

Rozpočet mesta bol schválený ako vyrovnaný s **celkovými príjmami vo výške 18.604.512 €** a výdavkami vo výške 16.753.963€, uznesením **MsZ XXXI/2022** dňa **20. 10. 2023**, kde boli ďalej schválené zmeny a doplnky nasledovne :

- **I. zmena rozpočtu** bola vykonaná dňa **22. 06. 2023**, uznesením **MsZ V/2023** na rozpočet s celkovými príjmami vo výške 22.748.743 € a výdavkami vo výške 22.748.743 € – ako vyrovnaný,
- **II. zmena rozpočtu** bola vykonaná dňa **14.12.2023**, uznesením MsZ VIII/2023, schválený vyrovnaný rozpočet s celkovým príjmami a výdavkami vo výške 23.948.351 €
- čiastkové zmeny rozpočtu (spolu v počte 27 zmien, z toho 19 v Programe 12 Školstvo, o ktorých mesto viedlo operatívnu evidenciu v súlade s ust. § 14 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z..) v súlade so schválenou kompetenciou primátora mesta, v oblasti vykonávania zmien rozpočtu mesta, v časti bežných výdavkov, bez vplyvu na výsledok hospodárenia mesta;
- napriek snahe zostaviť reálny rozpočet a v priebehu celého rozpočtového roka 2023 sa mesto nevyhlo situácií, keď muselo do schváleného rozpočtu zasiahnuť a vykonať zmeny, aby zabezpečilo vyrovnanosť rozpočtu ku koncu rozpočtového roka. Vplyvom vyššie uvedených zmien bol rozpočet **mesta poslednou zmenou schválený a rozpočtovaný opatreniami upravený na celkové príjmy vo výške vo výške 24.910.753€ a výdavky vo výške 24.910.753€.**

KOMPETENCIE SCHVAĽOVANIA A ÚPRAVY ROZPOČTU

Mestské zastupiteľstvo v Starej Ľubovni v súlade s § 11 ods. 4, písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, rozhoduje o základných otázkach života mesta, ale najmä je mu vyhradené schvaľovať rozpočet mesta a jeho zmeny, kontrolovať jeho čerpanie a schvaľovať záverečný účet mesta, atď.

V súlade s ust. § 11 ods. 4 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov a v rozsahu Uznesenia č. 734 z rokovania mestského zastupiteľstva č. XXX/2017 zo dňa 14.12.2017, môže primátor mesta vykonávať zmeny a úpravy programového rozpočtu mesta :

- v oblasti bežných výdavkov v príslušnom rozpočtovom období v rámci a medzi príslušnými programami programového rozpočtu v jednotlivých položkách funkčnej a ekonomickej klasifikácie, okrem položiek ekonomickej klasifikácie 611, 612 a 614 - miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní a položiek ekonomickej klasifikácie 620 až 627 - poisťného a príspevkov do poisťovní zmenou výšky rozpočtovaných výdavkov medzi jednotlivými položkami rozpočtovaných výdavkov navzájom bez navýšenia celkových výdavkov programového rozpočtu mesta v príslušnom roku,
- bez obmedzenia v položkách príjmov a výdavkov programového rozpočtu mesta v oblasti školstva – originálnych kompetencií, prenesených kompetencií a nenormatívnych výdavkov,
- bez obmedzenia v položkách príjmov a výdavkov pri refundovaných činnostiach v plnej výške

- v rámci jednotlivých schválených projektov a programov programového rozpočtu mesta,
- medzi kapitálovými a bežnými príjmami a výdavkami v príslušnom rozpočtovom období v potrebnom rozsahu za účelom dosiahnutia správneho zatriedenia príjmov a výdavkov podľa rozpočtovej klasifikácie. Pri týchto zmenách musí byť dodržaný vecne schválený a vymedzený účel použitia verejných prostriedkov, ktorý schválilo mestské zastupiteľstvo v rámci programového rozpočtu a RPM mesta na príslušné rozpočtové obdobie. Tieto zmeny nemôžu mať za následok zvýšenie celkových príjmov a výdavkov programového rozpočtu,
- všetky zmeny, ktoré vykoná primátor mesta, nesmú mať za následok zmenu schváleného výsledku hospodárenia mesta za príslušný rozpočtový rok. O vykonaných zmenách v rozpočte informuje primátor mesta mestské zastupiteľstvo na jeho zasadnutí, ktoré nasleduje bezprostredne po vykonaných zmenách.

Plnenie rozpočtu príjmov

V súlade s ust. § 5 ods. 1, 3 583/2004 Z.z.sa príjmy rozpočtu mesta členia na **vlastné a cudzie**.

Vlastné príjmy bežného rozpočtu predstavovali daňové príjmy a nedaňové príjmy; **vlastné príjmy kapitálového rozpočtu** predstavovali najmä príjmy z predaja kapitálových aktív a pozemkov.

Cudzie príjmy bežného rozpočtu boli tvorené príjmami z grantov, transferov v rámci verejnej správy na činnosť preneseného výkonu štátnej správy (transfer na školstvo, menšie obecné služby, miestna občianska poriadková služba, prenesený výkon štátnej správy v oblasti: register obyvateľstva, mestský školský úrad, stavebný úrad, sociálny úrad, miestne komunikácie a doprava ŠFRB, matrika, životné prostredie, a ďalej príspevok obce na CVČ, na voľby, opatrovatelia, dieťa v hmotnej núdzi, školstvo a špeciálna ZŠ, rodinné prídavky). **Cudzie príjmy kapitálového rozpočtu** predstavovali granty: „Dobudovanie infraštruktúry MRK“, „Rekonštrukcia vnútroblokových priestorov“, PD cyklotrasa Stará Ľubovňa – Nová Ľubovňa, vodozádržné opatrenia ZŠ Za vodou, výstavba lodenice – doplatok z roku 2021, debarierizácia KD, „Zvýšenie technickej úrovne vzdelávania ...“ výstavba skateparku, Rekonštrukcia – výstavba zariadenia sociálnych služieb“, revitalizácia vnútroblokových priestorov sídlisko Západ, vráтка kapitálového transferu od Slobyterm, s.r.o._rekonštrukcia plavárne, konečné zúčtovanie realizácie cyklotrasy SL – Chmeľnica.

Prehľad bežných a kapitálových príjmov

tab. č. 1

Príjmy	Rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2023	% plnenia	Skutočnosť k 31.12.2022
vlastné	11 060 135	11 243 284	101,66	10 337 975
cudzie	9 015 098	9 000 403	99,84	7 189 925
Bežné príjmy	20 075 233	20 243 687	100,84	17 527 900
vlastné	335 767	404 829	120,57	1 014 162
cudzie	2 570 406	1 747 048	67,97	2 833 209
Kapitálové príjmy	2 906 173	2 151 877	74,05	3 847 371

V súlade s príslušnými ust. zákona č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre rok 2023 mesto rozpočtovalo výnos podielových daní pridelených samospráve na základe východísk rozpočtu verejnej správy, štátneho rozpočtu a rozpočtu miest a obcí na roky 2023 – 2025, predpokladaného výnosu podielových daní v roku 2022 a so zohľadnením rizík daňovej prognózy. **K 31.12.2023 výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve bol vo výške 8.942.301€ (r. 2022 8.292.110€, r. 2021 7.420.286€, r.2020 7.061.541€, r.2019 7.078.476€, r.2018 6.379.013€) čo bolo**

viac o 650.191€ naplnený na 100,36% (rozdiel skutočností 2023/2022 871.824€, rozdiel skutočností 2021/2020 +358.744€, 2020/2019 -16.935€, r.2019/2018 -699.463€, r.2018/2017 +611.559€). Daň z príjmov fyzických osôb poukazovaná mestám a obciam zo ŠR SR, tzv. podielová daň zo ŠR predstavuje pre mesto 44,17% (r. 2022 47,31%, r. 2021 46,86%, r.2020 48,73%, r.2019 59,43%, r.2018 52,08%) z celkových skutočných bežných príjmov. Plnenie tohto príjmu sa vyvíjalo vzhľadom pretrvávajúce skutočnosti: energetická kríza, humanitárna pomoc a inflačný šok, priaznivo.

Prehľad vývoja podielových daní v prepočte na obyvateľa									tab. č. 2
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet obyvateľov k 31.12.	16 221	16 185	16 192	16 157	16 156	16 074	15 959	15 814	15 730
podielové dane/obyvateľ	288,13	331,32	356,19	394,81	438,13	439,31	464,96	524,35	568,49
rozdiel v rokoch	32,25	43,19	24,87	38,62	43,32	1,18	25,64	85,04	44,14
%-ný nárast	12,6	14,99	7,51	10,84	10,97	0,27	5,84	12,77	8,42

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že spracovatelia rozpočtu pri zostavovaní bežných príjmov pracovali s kvalifikovanými predpokladmi a výpočtami, oproti poslednej zmene rozpočtu bežné príjmy prekonal predpokladanú úroveň, čoho následkom bolo dosiahnutie dodatočných príjmov. Opakovane ide o posun v plnení príjmov, keďže došlo k zvýšeniu príjmov u vlastných aj cudzích, bežných príjmov. V medziročnom období došlo k výraznému nárastu vlastných zdrojov kapitálových príjmov. Dlhodobý nárast podielových daní je možné najlepšie sledovať aj v priemernom zvýšení v prepočte na obyvateľa, ostatný rok bol nárast o 44,14€/obyvateľ. Dlhodobo stagnuje nárast počtu obyvateľov s trvalým pobytom v meste, (napr. ak by sa zvýšil počet obyvateľov o 100, nárast podielových daní o cca 56.849€).

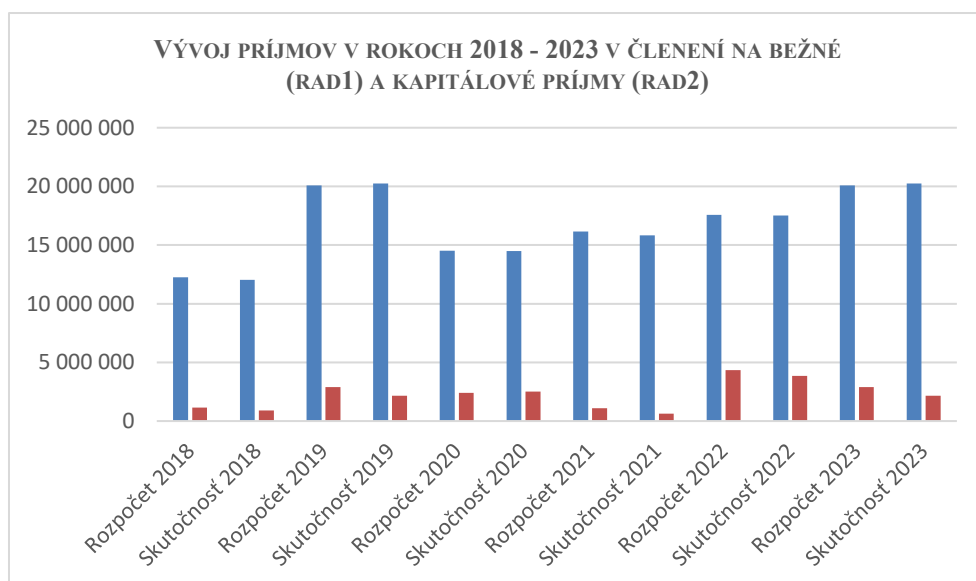
Plnenie rozpočtu bežných príjmov a kapitálových príjmov

Celkovo mesto zaznamenalo plnenie vlastných bežných príjmov na úrovni 55,54% (r. 2022 58,98%, r.2021 58,47%, r.2020 60,25%, r. 2019 63,16%, r.2018 64,87%) z celkových bežných príjmov, cudzích bežných príjmov na úrovni 44,46% (r.2022 41,02%, r.2021 41,53%, r.2020 39,75%, r. 2019 36,84%, r.2018 35,13%) z celkových bežných príjmov, vlastných príjmov kapitálového rozpočtu na úrovni 18,81% (r. 2022 26,36%, r. 2021 17,6%, r. 2020 7,87%, r.2019 21,7%, r.2018 76,24%) z celkových kapitálových príjmov a cudzích kapitálových príjmov na úrovni 81,19% (r. 2022 73,64%, r.2021 82,40%, r. 2020 92,13%, r.2019 78,30%, r.2018 23,76%) z celkových kapitálových príjmov.

Pri tomto ukazovateli je zreteľné, od času kedy začalo Mesto Stará Ľubovňa r. 2019 financovať aktivity prevažne z externých kapitálových zdrojov. Celkovo došlo k nárastu celkových bežných príjmov (vlastných aj cudzích) 2.715.787€ (r.2022 1.694.333€, r.2021 o 2.346.364€, r.2020 1.002.799€, r.2019 1.449.097€, r.2018 1.475.931€) a zníženiu celkových kapitálových (vlastných aj cudzích) príjmov o 1.695.494€ (r. 2022 3.220.619€, r. 2021 1.894.380€, r.2020 zvýšenie 1.572.792€, r. 2019 911.434€, r.2018 617.642€).

Vývoj príjmov v rokoch 2018 – 2023 v zložení na bežné a kapitálové príjmy :

tab. č. 3												
Príjmy	Rozpočet 2018	Skutočnosť 2018	Rozpočet 2019	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020	Rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	Rozpočet 2022	Skutočnosť 2022	Rozpočet 2023	Skutočnosť 2023
Bežné príjmy	12 248 955	12 038 106	17 568 463	17 527 900	14 517 800	14 490 002	16 144 720	15 833 567	17 568 463	17 527 900	20 075 233	20 243 687
Kapitálové príjmy	1 139 258	911 434	4 349 881	3 847 371	2 410 877	2 521 132	1 097 798	626 752	4 349 881	3 847 371	2 906 173	2 151 877

Pre účely preukázateľného vyjadrenia vývoja bežných a kapitálových príjmov v rámci vybraných položiek **daňových a nedaňových príjmov, grantov a transferov, kapitálových príjmov** (podieľajú najväčšou mierou na dosahovaných vlastných príjmoch), uvádzam prehľad vývoja príjmov od roku 2018 do roku 2023.

Štruktúra a výška bežných a kapitálových príjmov

tab. č. 4

Príjmy	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A. Bežné príjmy	12 038 106	13 487 223	14 490 002	15 833 567	17 527 900	20 258 382
1. Daňové príjmy	7 296 836	8 015 024	8 186 258	8 638 133	9 597 174	10 358 598
<i>z toho :</i>						
Podielové dane	6 379 013	7 078 496	7 061 541	7 420 286	8 292 110	8 942 301
Daň z nehnuteľností	620 589	641 089	792 822	816 625	828 011	900 339
Miestne dane a poplatky	297 234	295 439	331 895	401 222	477 053	515 958
2. Nedaňové príjmy	511 780	503 853	544 282	620 272	740 801	884 686
<i>z toho :</i>						
Príjmy z vlastníctva	300 818	286 606	286 865	265 971	370 841	394 542
3. Granty a transfery	4 229 490	4 968 346	5 759 462	6 575 162	7 189 925	9 015 098
B. Kapitálové príjmy	626 752	948 340	2 521 132	626 752	3 847 371	2 151 877
1. vlastné kapitálové príjmy	110 331	205 802	198 486	110 331	1 014 162	404 829
2. cudzie kapitálové príjmy	516 421	742 538	2 322 646	516 421	2 833 209	1 747 048

Daňové a nedaňové príjmy

V roku 2023/2022 mesto dosiahlo **nárast bežných príjmov 2.730.482€ (r.2022/2021 o 1.694.333€, r. 2021/2020 815.700€, r. 2020/2019 1.002.799€ r. 2019/2018 1.449.097€, r.2018/2017 1.475.931€)**, pričom najvýraznejší nárast dosiahlo v časti daňové príjmy podielové dane 650.191€ (r.2022 871.824€, r. 2021 358.745€, r.2020 171.254€, granty a transfery 1.825.173€ r. 2022 791.116€), cudzie kapitálové príjmy 262.803€ r. 2022/2021 3.220.619€ (r. 2021/2020 1.806.225€).

Nárast príjmov mesto zaznamenalo na majetkových daniach, daniach za špecifické služby, poplatky, poplatkoch z predaja služieb, iné príjmy. **Pokles príjmov** mesto zaznamenalo na administratívnych poplatkoch, dane za psa, výber poplatkov za Ľubovniansky jarmok.

Opakovane v roku 2023 je potrebné zdôrazniť, že mesto dlhodobo nepokrýva v oblasti výnosu z poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad náklady na likvidáciu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu (financovanie tohto rozdielu tak zvyšuje nároky na výdavkovú časť rozpočtu obce), **rozdiel príjmov a výdavkov predstavuje r. 2023 234.961€ (r. 2022 248.837€, r. 2021 63.412€ €, r. 2020 140.398€, r. 2019 303.743€ (vrátane výdavkov na údržbu verejnej zelene (ďalej len „ÚVZ“) a kompostárne r. 2023 133.309€ (r. 2022 140.342€, r. 2021 94.486€, r.2020 20.417€ r. 2019 152.575€).**

V oblasti **príjmov z vlastníctva došlo k nárastu príjmov o 77.719€ (r. 2022 104.870€, r.2021 20.894€, r. 2020 r.2019 259€, r.2018/2017 -14.212€).**

Časť z očakávaných príjmov roka z prenájmu vlastníctva je reinvestovaná prostredníctvom opráv a údržby nebytových priestorov (najmä vykonávaných nájomcom – odsúhlasených prenajímateľov, príležitostne do podstaty budovy), formou kompenzácie dlhodobého nájomného, nepresahujúceho 10 rokov.

V oblasti kapitálových príjmov zaznamenalo mesto v medziročnom období pokles 1.695.494€ (r. 2022 vysoký nárast vlastných aj cudzích príjmov o 3.220.619€, r. 2021/2020 -1.894.380€, r. 2020/2019 1.572.792€, r.2019/2018 36.906€, (r.2018/2017 rapidný nárast 617.642€, r.2017/2016 pokles o 1.145.456€) vlastných aj cudzích kapitálových príjmov. Prehľad vývoja daňových a nedaňových príjmov v tab. č. 6,9 (str. 13,16), kapitálových príjmov je uvedený v tab. č. 34 (str. 45).

Na základe spracovaných analytických vyhodnotení je možné konštatovať (tab. č. 6, str. 13) :

- **priaznivý vývoj Daň z príjmov FO zo závislej činnosti za 14 - ročné obdobie,**
- **medziročný nárast (2018/2017 pokles) výberu daňových príjmov na dani z nehnuteľností (z pozemkov a zo stavieb),**
- **medziročný pokles výberu daňových príjmov na dani z nehnuteľností z bytov a nebytových priestorov,**
- **pokles poplatkov_daň za psa,**
- **pokles poplatkov za nevýherné hracie prístroje,**
- **nárast vývoja poplatku za ubytovanie,**
- **pokles daňových príjmov za verejné priestranstvo,**
- **nárast poplatku za odvoz a likvidáciu odpadu,**
- **nárast daní za špecifické služby, poplatky,**
- **nárast bežných príjmov v oblasti grantov a transferov v 11 - ročnom období,**
- **pokles vlastných a pokles cudzích kapitálových príjmov v medziročnom období.**

Granty a transfery

Granty a transfery - príjmy získané v rámci sektora verejnej správy, sú príjmy účelovo určené na financovanie preneseného výkonu štátnej správy, dotácie z orgánov štátnej správy a verejnej správy, konkr.: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Ministerstvo vnútra SR, Krajský školský úrad v Prešove, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, Okresný úrad Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky, Okresný úrad Prešov, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, združené prostriedky obcí na úhradu nákladov súvisiacich s výkonom činnosti spoločného obecného úradu. **Najväčší objem týchto finančných prostriedkov je určený na financovanie základných škôl 54,41 (r. 2022 53,31%, r. 2021 53,85%) (vrátane prostriedkov zo ŠR na prenesený výkon štátnej správy v školstve).**

V návrhu „Záverečného účtu“ spracovateľ predkladá podrobný prehľad o poskytnutých transferoch a grantoch, s uvedením poskytovateľa, účelu a aj poskytnutej sumy. Najväčší objem z poskytnutých transferov predstavujú normatívne a nenormatívne finančné prostriedky určené najmä na financovanie preneseného výkonu štátnej správy, avšak významný objem predstavujú aj transfery do oblasti sociálnej práce. Mestu boli poskytnuté granty a transfery vo výške 9.000.403€ (r. 2022

7.189.925€, r.2021 6.575.162€, r. 2020 5.759.462€ r. 2019 4.968.346€, r.2018 4.229.490€), **výška transferov v porovnaní s minulým rokom je vyššia** o 1.810.478€ (r. 2022 614.763€, r. 2021 815.700€, r.2020 791.116€, r.2019 738.856€, r.2018 955.546€), v medzoročnom období nastal nárast objemu grantov a transferov. Prehľad vývoja grantov a transferov v dlhšom časovom období je uvedený v tab. č.10, str. 18.

Nadalej pretrvávajú stav, kedy samospráva financuje prenesený výkon štátnej správy z vlastných finančných prostriedkov, resp. podielových daní. Grant – dotácie z orgánov štátnej správy na prenesený výkon kompetencií nedostatočne pokrývajú výšku výdavkov. Výsledkom stavu je, že v niektorých prípadoch absentuje kvalita (možných) poskytovaných služieb. V oblasti originálnych kompetencií absentujú dostatočné zdroje na sociálne služby, údržbu miestnych komunikácií, starostlivosť o verejnú zeleň, podporu investícií - budovanie technickej infraštruktúry pre ďalší rozvoj samosprávy.

Kapitálové príjmy

Schválený rozpočet vlastných kapitálových príjmov (z predaja kapitálových aktív – pozemkov, budov a bytov) vo výške 335.767€ (r. 2022 1.030.173€, r.2021 70.000€, r.2020 196.235€, r.2019 231.830€, r.2018 581.100€) sa v priebehu roka upravoval podľa získaných príjmov z predajov majetku mesta, a to na úroveň 404.829€ (r. 2022 1.014.162€, r.2021 106.497€, r.2020 198.486€, r.2019 205.802€, r.2018 691.399€). Mesto dosiahlo nárast plánovaných kapitálových príjmov v porovnaní s plánovaným (východiskovým) rozpočtom. Mesto dosiahlo nárast vlastných a pokles cudzích kapitálových príjmov vzhľadom na rozpočtovaný stav, v medzoročnom porovnaní pokles vlastných aj cudzích kapitálových príjmov.

Čerpanie rozpočtu výdavkov

Rozpočet výdavkov je členený na rozpočet bežných výdavkov a rozpočet kapitálových výdavkov, v priebehu rozpočtovaného obdobia došlo k zmenám, čoho výsledkom je nasledovný rozpočet výdavkov :

Čerpanie rozpočtu výdavkov

tab. č. 5

Výdavky	Rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2023	% plnenia (S/R*100)	Skutočnosť k 31.12.2022
Bežné výdavky	19 683 902	18 575 751	94,37	16 417 365
Kapitálové výdavky	4 584 361	4 343 099	94,74	6 362 861

Mesto zaznamenalo plnenie bežných výdavkov na úrovni 94,37% (r. 2022 96,85%, r.2021 95,69%, r. 2020 99,92%, r.2019 109,49%, r.2018 103,8%) z plánovaného rozpočtu a zároveň pokles výdavkov o 534.798€ (r. 2021 653.591€, r.2020 1.066.312€, r.2019 807.284€, r.2018 1.200.460€, r.2017 961.345€) v medzoročnom období, plnenie kapitálových výdavkov na úrovni 94,74% (r.2022 78,74%, r.2021 43,48%, r. 2020 171,96€, r.2019 194,66%, r.2018 157,30%) a zároveň medzoročné zníženie kap.výdavkov o 2.019.762€ (r. 2022 zvýšenie o 3.918.884€, r.2021 zníženie (-) 592.032€, r.2020 o +897.520€, r.2019 + 149.833€, r.2018 zvyš. 837.305€ zvýšenie o 1.400.666€).

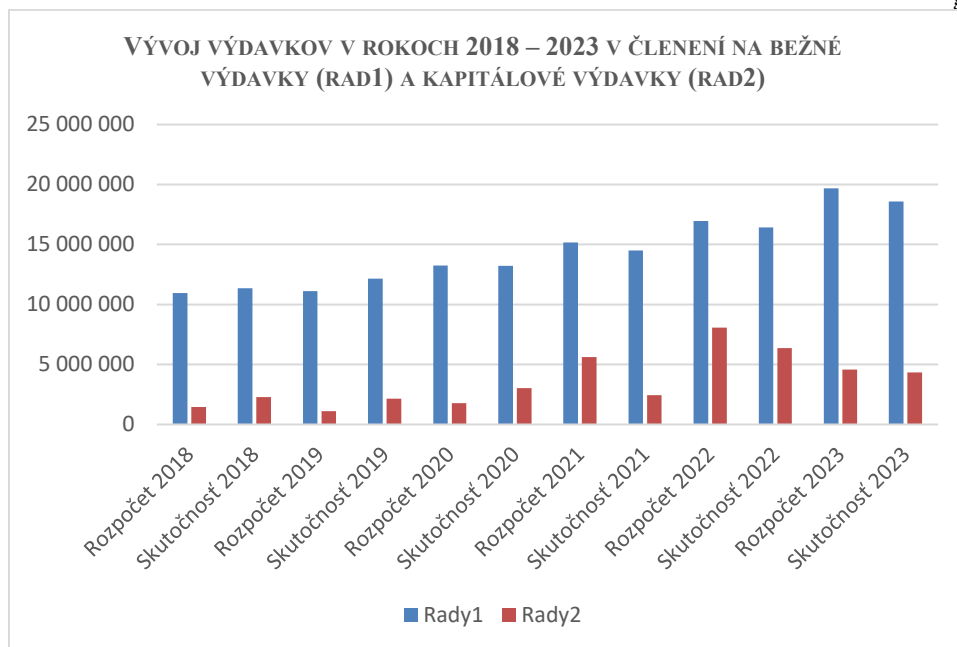
Vývoj čerpania výdavkov v rokoch 2018 – 2023 v členení na bežné a kapitálové výdavky:

tab. č. 6

Výdavky	Rozpočet 2018	Skutočnosť 2018	Rozpočet 2019	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020
Bežné výdavky	10 942 025	11 357 654	11 110 988	12 164 938	13 241 775	13 231 250
Kapitálové výdavky	1 451 017	2 288 322	1 098 561	2 138 489	1 765 583	3 036 009

Rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	Rozpočet 2022	Skutočnosť 2022	Rozpočet 2023	Skutočnosť 2023
15 159 199	14 505 608	16 952 163	16 417 365	19 683 902	18 575 751
5 621 029	2 443 977	8 081 034	6 362 861	4 584 361	4 343 099

graf č. 2

V návrhu „Záverečného účtu a VS“ je podrobne spracované a odôvodnené čerpanie bežných výdavkov podľa ekonomickej a funkčnej klasifikácie. Pomer kapitálových výdavkov k bežným výdavkom dosiahol 23,38% (r. 2022 38,75%, r. 2021 16,85%, r. 2020 22,95%, r.2019 17,58%, r.2018 20,15%). Zmenu časti kapitálových výdavkov interpretuje graf č.2.

Čerpanie bežných výdavkov

Z prehľadu čerpania bežných výdavkov je zrejmé, že v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu použitia skutočných bežných aj kapitálových výdavkov.

tab. č. 7

Číslo programu	Názov programu	Rozpočet 2023	Výdavky skutočnosť k 31.12.2023	% pomer k celkovým výdavkom	Výdavky skutočnosť k 31.12.2022	% pomer k celkovým výdavkom	% zmeny (r.2023/r.2022)	Nárast v € -pokles v €
1	Činnosť MsZ, MsR a komisií MsZ	34 850	38 037	0,23	36 321	0,25	104,72	1 716
2	Samosprávne činnosti MsÚ	2 320 596	2 245 680	13,68	1 876 396	12,94	119,68	369 284
3	Služby občanom	1 283 609	1 285 925	7,83	1 381 974	9,53	93,05	-96 049
4	Interné služby	114 840	109 119	0,66	110 142	0,76	99,07	-1 023
5	Bezpečnosť	346 792	369 085	2,25	340 991	2,35	108,24	28 094
6	Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti	81 174	65 405	0,40	84 454	0,58	77,44	-19 049

7	Spoločný obecný úrad pre územné rozhodovanie a stavebný poriadok	186 897	190 854	1,16	192 127	1,32	99,34	-1 273
8	Doprava a pozemné komunikácie	721 571	635 945	3,87	235 429	1,62	270,12	400 516
9	Životné prostredie	759 171	718 569	4,38	647 317	4,46	111,01	71 252
10	Rozvoj bývania	26 568	29 038	0,18	24 574	0,17	118,17	4 464
11	Šport a kultúra	822 196	793 812	4,84	612 216	4,22	129,66	181 596
12	Školstvo	9 666 465	9 344 481	56,92	8 526 299	58,78	109,60	818 182
13	Sociálne služby	587 464	591 414	3,60	437 368	3,02	135,22	154 046
	Spolu výdavky programov	16 952 193	16 417 364	100,00	14 505 608	100,00	113,18	1 911 756

Na základe medziročného zhodnotenia vývoja čerpania rozpočtu bežných výdavkov možno konštatovať, že bežné príjmy rástli o 15,49% (r. 2022/2021 10,75%, r.2021/2020 9,27%, r.2020/2019 7,44%, r. 2019/2018 12,04%, r.2018/2017 13,97%) a celkové bežné výdavky rástli o 13,15% (r.2022/2021 13,18%, r.2021/2020 9,63%, r.2020/2019 8,77%, r.2019/2018 7,11%, r.2018/2017 6,59%).

Mesto zaznamenalo v medziročnom porovnaní vo všetkých programoch vyššie výdavky (okrem Program 5 Bezpečnosť, Program 8 Doprava a pozemné komunikácie, Program 11 Šport a kultúra).

Bežná časť rozpočtu zaznamenala celkový prebytok vo výške 1.667.936€ (r. 2022 1.110.535€, r.2021 1.327.959€, r.2020 1.258.752€, r.2019 1.322.265€, r.2018 696.436€). Prebytok bežnej časti rozpočtu bol zdrojom krytia schodku (výdavkov) kapitálového rozpočtu. Zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení zmien a doplnkov v ust. § 10 ods. 7 ukladá mestám zostaviť rozpočet ako vyrovnaný alebo prebytkový.

V tejto oblasti bol zo strany mesta dodržaný zákon. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že spracovatelia rozpočtu pri zostavovaní rozpočtu, ale aj počas zmeny schvaľovania rozpočtu a napokon aj počas čerpania rozpočtu postupovali veľmi uvažlivo, priebežný rozpočet bol postavený na reálnych predpokladoch, čo dokumentujú dosiahnuté výsledky. Strategické rozhodnutia o priebežných zmenách rozpočtu svedčia o zodpovednom prístupe spracovateľa.

Platná výnimka podľa § 21h ods. 2 zákona č. 583/2004 Z. z. kde, mesto bolo oprávnené v období od 15. decembra 2022 do 31. decembra 2023, okrem iného, použiť návratné zdroje financovania na bežné výdavky a *nie je potrebné ich po skončení platnosti výnimky vrátiť*, konkr. „*nie sú povinné uplatňovať vo vzťahu k zabezpečeniu vyrovnanosti bežného rozpočtu ani ustanovenia § 12 ods. 3 a § 14 ods. 3. To neplatí už vo vzťahu k zostaveniu rozpočtu na roky 2024 až 2026*“. Výnimka reflektovala na aktuálnu potrebu samospráv flexibilnejšie reagovať vo svojich rozpočtoch na negatívne dopady inflácie a zvyšujúce sa ceny energií.

Čerpanie kapitálových výdavkov

Mesto v priebehu roka upravovalo schválený rozpočet kapitálových výdavkov z úrovne 494.241€ (r. 2022 4.000.968€, r.2021 2.417.484€, r.2020 1.765.583€, r.2019 1.098.561€, r.2018 1.451.017€) na úroveň 4.584.361€ (r. 2022 8.081.034€, r.2021 5.306.823€, r.2020 4.289.103€, r.2019 3.430.956€, r.2018 2.676.594€). Čerpanie kapitálových výdavkov bolo vo výške 4.343.099€ (r. 2022 6.362.861€, r.2021 5.306.823€, r.2020 3.036.009€, r.2019 2.138.489€, r.2018 2.288.322€).

Mesto dosiahlo kapitálové príjmy vo výške 2.151.877€ (r. 2022 3.847.371€, r. 2021 626.752€, r.2020 2.521.132€, r.2019 948.340€, r.2018 911.434€), čo predstavuje plnenie vo výške 8,87% (r. 2022 16,08% (r.2021 3,25%, r.2020 13,72%, r.2019 6,01%, r.2018 6,41%) **z celkových príjmov rozpočtu a kapitálové výdavky vo výške 4.343.099€** (r. 2022 6.362.861€, r.2021 2.443.977€, r.2020 3.036.009€, r.2019 2.138.489€, r.2018 2.288.322€), čo predstavuje **plnenie 18,45%** (r. 2022 27,26%, r.2021 14,06%, r.2020 18,21%, r.2019 14,51%, r.2018 16,23%) **z celkových výdavkov rozpočtu**.

Kapitálová časť rozpočtu mesta zaznamenala schodok vo výške 2.191.222€ (r. 2022 2.515.490€, r. 2021 1.817.225€, r.2020 514.877€, r.2019 1.190.149€, r.2018 1.376.888€).

Kapitálové výdavky boli kryté príjmami z vlastných kapitálových príjmov z predaja pozemkov a kapitálových grantov zo ŠR a EÚ, následne prostredníctvom finančných operácií príjmových boli použité granty na výstavbu detského ihriska (investícia z r. 2021) 50.000€, vybudovanie chodníka 22,881€, výstavbu skateparku 69.244€, nákup výpočtovej techniky a strojov 110.844€, interiérové vybavenie 2.305€, prípravná a projektová dokumentácia UPN 172.1118€, rekonštrukcia plavárne 976.708€, výkup pozemkov 195.898€, kapitálový transfer školstvo 5.000€, kapitálový transfer 80.000€, realizácia nových stavieb 1.018.8097€, nákup softwaru 7.387€.

R. 2022: rekonštrukcia vnútroblokových priestorov v sume 466.741€, cyklotrasa Stará Ľubovňa – Chmeľnica v sume 240.000 €, inštalácia tepelného čerpadla ZŠ Za vodou v sume 346.610€, inštalácia tepelného čerpadla MŠ Vsetínska ul. v sume 238.102€, vybudovanie osvetlenia a dlažbového chodníka v podhradí v sume 66.396€, výstavba lodenice v sume 24.590€, inštalácia schodolezu v sume 6.710€, socha generála M. R. Štefánika v sume 25.000€, projekty Zvýšenie technickej úrovne vzdelávania...“ na základných školách, spolu všetky základne školy v sume 425.130€, rekonštrukcia – výstavba zariadenia sociálnych služieb v sume 901.805€, výstavba skateparku v sume 69.244€ - nečerpaný – vylúčený z prebytku hospodárenia za rok 2022 – bude zapojený do programového rozpočtu mesta v roku 2023, rekonštrukcia ciest a chodníkov v sume 22.881€ – nečerpaný – vylúčený z prebytku hospodárenia za rok 2022 – bude zapojený do programového rozpočtu mesta v roku 2023;

R. 2021: komplexná obnova ZUŠ Jána Melkoviča, grant na zníženie energetickej náročnosti ZŠ na Levočskej, grant na odstránenie havarijného stavu elektroinštalácie ZŠ na Levočskej, grant na odstránenie havarijného stavu strechy ZŠ na Levočskej ul., grant MPSVaR SR na výstavbu detského ihriska, grant na výstavbu cyklotrasy na sídlisku Východ, grant na modernizáciu malej športovej haly);

R. 2020: nákup kamerového systému, prípravnej a projektovej dokumentácie, realizáciu nových stavieb, kapitálový transfer pre VPS, na školstvo – krytie splátok lízingu nákupu vysokozdvížnej plošiny, nákup HIM v rámci prevodu starostlivosti o verejnú zeleň od firmy EKOS, spol. s r.o., nákup pozemkov, územný plán mesta, rekonštrukciu a modernizáciu majetku – rekonštrukcia Provinčného domu, stavebné úpravy hasičskej zbrojnice, solárne svietidlo na cyklotrasu, budovanie prístupovej komunikácie a parkoviska k zimnému štadiónu, betónové plochy pod odpadkové koše, dopravné značenie, prístrešky a stojiská na MOK nádoby, budovanie cesty na Vansovej ulici, doplnková infraštruktúra s cyklodopravou, rekonštrukcia oplotenia MŠ Tatranská, rekonštrukcia domu kultúry, rekonštrukcia verejného osvetlenia Zámocká ulica, plynofikácia Meštianskeho domu č. 24, rekonštrukcia futbalových šatní, rekonštrukcia DOaS Družba, komunitného centra v Podsadku, plavárne, rekonštrukcia energetickej náročnosti ŽS na Levočskej ulici);

R. 2019: budovanie prístupovej komunikácie k štadiónu, budovanie nových parkovísk Za vodou, Lipová ulica, Dom kultúry, komplexná obnova ZUŠ, pasáže, rozvojový program mesta, kapitálový transfer školstva, nákup pozemkov);

R.2018: nákup kancelárskeho kontajnera, kopírovacieho stroja, interiérového vybavenia, rozkladacieho stanu, výpočtovej techniky, technickej základne kultúrneho domu, informačnej tabule, elektromobilu, dobudovania cyklotrasy, obstarania technickej infraštruktúry, parkovísk, detského ihriska, relaxačno –

pohybovej miestnosti, obnovy ZÚŠ, pasáže, budovy na Nám. sv. Mikuláša č.5, rekonštrukcie domu kultúry, spolufinancovanie stavby – juhovýchodný obchvat, ozvúčenie športovej haly, obstaranie klavíra, škrabky pre jedáleň, lanovej pyramídy, odstránenie havarijného stavu kotolní, výkup pozemkov.

Čerpanie v jednotlivých investičných programov je v návrhu „Záverečného účtu“ podrobne komentované od str. 45-48. Čerpanie kapitálových výdavkov, t.z. realizácia plánovaných rozvojových programov, je závislé od zdrojov, ktorými sú v súčasnosti najmä kapitálové transfery z rozpočtu EÚ a štátneho rozpočtu, vlastné kapitálové príjmy z predaja majetku. K vlastným zdrojom v priebehu rozpočtovaného roka patrí najmä prebytok bežného rozpočtu a po skončení rozpočtovaného roka vytvorené vlastné zdroje v peňažných fondoch.

Negatívom je zníženie podielu kapitálových výdavkov na celkových výdavkov rozpočtu.

Finančné operácie

Súčasťou rozpočtu a zúčtovania finančných vzťahov sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí.

Plnenie finančných operácií v roku 2023						v Eur		tab. č. 8	
Finančné operácie	Rozpočet	Rozpočet I. zmena	Rozpočet II. zmena	Skutočnosť k 31.12.2023	% plnenia (S/RII*100)	Skutočnosť k 31.12.2022	Skutočnosť k 31.12.2021	Skutočnosť k 31.12.2020	Skutočnosť k 31.12.2019
príjmové	650 783	1 628 247	1 929 347	1 862 628	114,39	2 549 093	2 803 635	1 365 198	1 345 853
výdavkové	534 793	534 793	642 490	618 173	115,59	557 529	429 203	408 851	439 015

Príjmové finančné operácie

Prostredníctvom príjmových finančných operácií sa zapojili do rozpočtu finančné prostriedky definované ako:

- príjmy z ekonomického nájomného za nájomné byty od Slobyterm, spol. s.r.o.,
- prevody prostriedkov z fondov mesta,
- finančné zábezpeky pri verejných obstarávaníach realizovaných mestom,
- prostriedky z predchádzajúcich rokov,
- iné príjmové finančné operácie – zostatky grantov, ktoré boli v plnej výške použité na finančné krytie výdavkov príslušných investičných akcií a projektov, v zložení:
 - dotácie na podporu humanitárnej pomoci,
 - transfer na zabezpečenia referenda 2023,
 - transfery - výrub drevín a časový nesúlad,
 - grantu MPSVaR na detské ihrisko,
 - grantu Ministerstva investícií – výstavba chodník,
 - grantu na výstavbu SKATEPARKU,
- iné príjmové finančné operácie – zostatky finančných prostriedkov škôl z roku 2022, vynaložené v roku 2023, nevyčerpaných projektov, platby za stravné, ŠKD, dopravné, hmotná núdza,
- ročná splátka návratnej finančnej výpomoci - Verejnoprospešné služby, s. r. o. – „r. s. p.“, a Slobyterm, spol. s.r.o..

Medziročne príjmové finančné operácie klesli o 686.465€ (r. 2022 + 254.542€, r.2021 1.438.437€, r.2020 19.345€, r.2019 85.910€).

Výdavkové finančné operácie

Prostredníctvom výdavkových finančných operácií sa uhradili splátky istiny návratných zdrojov financovania :

- splátky istín úverov mesta zo ŠFRB na výstavbu nájomných bytov v zmysle úverových zmlúv,
- návratnej finančnej výpomoci pre EKOS, spol. s r. o. Stará Ľubovňa,
- návratnej finančnej výpomoci Verejnoprospešné služby, s. r. o. – „r. s. p.“,
- splátky kapitálových úverov v zmysle úverových zmlúv v zložení :
- rekonštrukcia kina KOCKA – ročná splátka,
- dlhodobý kapitálový úver z roku 2017 – ročná splátka,
- dlhodobý kapitálový úver z roku 2019 – ročná splátka,
- dlhodobý kapitálový úver z roku 2021 – ročná splátka.

Výdavkové finančné operácie v medziročnom období vzrástli o 60.644€ (r. 2022 +128.326€, r.2021 +20.352€, r.2020 (klesali) - 30.164€, r. 2019 - 15.825€).

Plánované finančné operácie boli rozpočtované na úrovni príjmov a výdavkov s prebytkom na úrovni 115.990€ (r. 2022 2.349.990€, r.2021 1.773.990€, r.2020 954.967€, r.2019 1.406.667€, r.2018 833.528€), skutočné plnenie bolo dosiahnuté na úrovni 1.244.455€ (r. 2022 1.991.564€, r.2021 2.374.432€, r.2020 956.345€, r. 2019 906.838€, r.2018 805.103€), finančné operácie príjmové splnené na úrovni 96,54% (r. 2022 71,41%, r.2021 71,84%, r.2020 72,73%, r.2019 75,10%, r.2018 75,39%) a finančné operácie výdavkové splnené na úrovni 96,22% (r. 2022 122,59%, r.2021 117,66%, r. 2020 109,89%, r.2019 113,96%, r.2018 91,26%). **Finančné operácie dosiahli prebytok 1.244.455€ (r. 2022 1.991.564€, r.2021 2.374.432€, r.2020 956.347€, r. 2019 906.838€, r.2018 805.103€).**

Prebytok finančných operácií bol zdrojom krytia schodku kapitálového rozpočtu.

Výsledok hospodárenia

Výsledok rozpočtového hospodárenia sa zisťuje po zúčtovaní celkových príjmov a výdavkov ako výsledok ich súhrnnej bilancie. Výsledkom rozpočtového hospodárenia môže byť prebytok alebo schodok jej rozpočtu; podľa ust. § 2 písm. b) a c) a ust. § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z.z.; prebytkom rozpočtu mesta je kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu mesta; schodkom rozpočtu mesta je záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu mesta, pričom súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu mesta nie sú finančné operácie. Pod príjmami a výdavkami rozpočtu sa chápu bežné príjmy a výdavky (bežný rozpočet) a kapitálové príjmy a výdavky (kapitálový rozpočet).

Princíp rozpočtového hospodárenia znamená, že mesto je povinné hospodáriť v súlade so schváleným rozpočtom, ktorý sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový. **V priebehu rozpočtového roka musí samospráva sledovať vývoj svojho hospodárenia a v prípade potreby prijímať potrebné opatrenia, príp. reagovať na zníženie plnenia rozpočtu v oblasti príjmov viazaním rozpočtových výdavkov a pod. Veľkým prínosom programového rozpočtovania je flexibilná podpora procesov formou riadeného čerpania rozpočtu, sledovanie disponibilného rozpočtu v každom okamihu aj pred jeho samotným čerpaním, sledovanie príjmov a výdavkov podľa zadaných kritérií. Analytická práca s tvorbou a čerpaním rozpočtu tak prináša mnohé výhody manažérského riadenia, rozhodovania.**

Rozpočtové hospodárenie mesta v roku 2023 predstavuje vyhodnotenie :

tab. č. 9

Ukazovateľ	Rozpočet	Rozpočet I.zmena	Rozpočet II.zmena	Rozpočet	Skutočnosť	% plneni a	Čerpanie rozpočtu	Rozdiel v rokoch	% nárastu /pokles u
	2023	2023	2023	k 31.12.2023	k 31.12.2023		k 31.12.2022	2023-2022	
BEŽNÉ PRÍJMY	16 077 180	18 550 714	19 112 831	20 075 233	20 243 687	100,84	17 527 900	2 715 787	115,49
BEŽNÉ VÝDAVKY	15 724 929	17 792 416	18 606 277	19 683 902	18 575 751	94,37	16 417 365	2 158 386	113,15
BEŽNÝ ROZPOČET (P-V)	352 251	758 298	506 554	391 331	1 667 936	426,22	1 110 535	557 401	150,19
KAPITÁLOVÉ PRÍJMY	26 000	2 569 782	2 906 173	2 906 173	2 151 877	74,05	3 847 371	-1 695 494	55,93
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	494 241	4 421 534	4 699 584	4 584 361	4 343 099	94,74	6 362 861	-2 019 762	68,26
KAPITÁLOVÝ ROZPOČET (P-V)	-468 241	-1 851 752	-1 793 411	-1 678 188	-2 191 222	130,57	-2 515 490	324 268	87,11
PREBYTOK ALEBO SCHODOK BEŽNÉHO A KAPITÁLOVÉHO ROZPOČTU	-115 990	-1 093 454	-1 286 857	-1 286 857	-523 286	40,66	-1 404 955	881 669	37,25
FINANČNÉ OPERÁCIE-PRÍJMOVÉ	650 783	1 628 247	1 929 347	1 929 347	1 862 628	96,54	2 549 093	-686 465	73,07
FINANČNÉ OPERÁCIE-VÝDAVKOVÉ	534 793	534 793	642 490	642 490	618 173	96,22	557 529	60 644	110,88
FINANČNÉ OPERÁCIE - (P-V)	115 990	1 093 454	1 286 857	1 286 857	1 244 455	96,70	1 991 564	-747 109	62,49
PRÍJMY CELKOM	16 753 963	22 748 743	23 948 351	24 910 753	24 258 192	97,38	23 924 364	333 828	101,40
VÝDAVKY CELKOM	16 753 963	22 748 743	23 948 351	24 910 753	23 537 023	94,49	23 337 755	199 268	100,85
PRÍJMY - VÝDAVKY (P - V)	0	0	0	0	721 169		586 609	134 560	122,94

Pôvodne plánované bežné príjmy a výdavky, kapitálové príjmy a výdavky, finančné operácie príjmové a výdavkové boli postupnými zmenami rozpočtu navyšované. Bežný rozpočet dosiahol vyšší prebytok oproti prvotnému schválenému prebytku, kapitálový rozpočet dosiahol nižší schodok ako predpoklad pri I. zmene, finančné operácie dosiahli vyšší schodok oproti I. zmene rozpočtu. Celkový hospodársky výsledok dosiahol prebytok oproti pôvodne plánovanému vyrovnanému rozpočtu.

Bežný rozpočet na rok 2023 bol pôvodne schválený ako prebytkový a priebežnými úpravami v rozpočtovom roku, o.i. aj v zmysle kompetencií primátora mesta, poslednou zmenou schválený prebytok vo výške 506.554€ (r. 2022 714.631€, r.2021 985.521€, r.2020 1.258.752€, r.2019 1.128.273€, r.2018 364.445€). Skutočne bol **dosiahnutý prebytok bežného rozpočtu vo výške 1.667.936€ (r. 2022 1.110.535€, r.2021 1.327.959€, r. 2020 1.258.752€, r.2019 1.322.264€, r.2018 680.452€)**. Prebytok bežného rozpočtu v medzioročnom porovnaní stúpol 557.401€ (r.2002/2021 217.424, r.2021/2020 69.207€, r. 2021/2020 klesol o 63.513€, r.2019/2018 stúpol o 641.813€, r.2018 398.001€).

Kapitálový rozpočet na rok 2023 bol pôvodne schválený ako schodkový a priebežnými úpravami bol poslednou zmenou schválený schodok vo výške 1.793.411€ (r. 2022 3.731.153€, r.2021 4.523.231€, r. 2020 2.090.629€, r.2019 2.534.940€, r.2018 1.537.336€) a skutočne dosiahnutý **schodok kapitálového rozpočtu vo výške 2.191.222€** (r. 2022 2.515.490€, r.2021 1.817.225€, r. 2020 514.877€),

r.2019 1.190.149€, r.2018 1.376.888€). Schodok kapitálového rozpočtu bol financovaný najmä z prebytku bežného rozpočtu a s použitím zapojenia finančných operácií (úverových zdrojov).

Súčasťou rozpočtu mesta sú **finančné operácie**, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Rozdiel medzi príjmovými a výdavkovými finančnými operáciami bol v priebehu roka použitý na financovanie prebytku bežného a prevažne kapitálového rozpočtu. **Finančné operácie dosiahli schodok vo výške 1.244.455€** (r. 2022 1.991.564€, r.2021 2.374.432€, r.2020 956.347€, r.2019 906.838€, r.2018 805.103€).

Výsledok hospodárenia mesta, **prebytok vo výške 57.899,77€** (pozn. po odpočítaní prostriedkov vylúčených z prebytku hospodárenia) (r. 2022 229.207,60€, r.2021 268.822,62€, r.2020 268.785,19€, r.2019 183.024,56€, r.2018 108.667,21€, bol zistený podľa § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Podľa ust. § 16 ods. 6 a 7 zákona č. 583/2004 Z.z. ak možno použiť v rozpočtovom roku v súlade s osobitným predpisom nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu Európskej únie alebo na základe osobitného predpisu, tieto nevyčerpané prostriedky sa na účely tvorby peňažných fondov pri hospodárení prebytku rozpočtu z toho prebytku vylučujú. Ide o nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, ktoré **možno použiť v nasledujúcom rozpočtovom roku vo výške 663.269,57€ (r. 2022 357.401,61€, r.2021 1.616.343,03€, r.2020 1.431.437,16€, r.2019 855.929,37€, r.2018 89.604,59€)**. O túto sumu sa pre tvorbu peňažných fondov upraví zostatok finančných prostriedkov, ktorý v konečnom zúčtovaní predstavuje sumu 57.899€ (r. 2022 **229.207,60€**, r.2021 268.822,62€, r.2020 268.785,19€, r.2019 183.024,56€, r.2018 19.062,62€).

Spracovateľ „Záverečného účtu a VS“ predkladá návrh, aby **pomernou časťou (10%) vo výške 5.789,98€** (r. 2022 22.920,76€, r.2021 26.882,26€, r.2020 26.878,52%, r.2019 18.302,46€, r.2018 1.906,26€) **bola pridelená na tvorbu rezervného fondu a pomernou časťou (90%) vo výške 52.109,79€ (r. 2022 206.286,84€, r.2021 241.940,36€, r. 2020 241.906,67€, r.2019 164.722,10€, r.2018 17.156,36€)** bola pridelená **na tvorbu fondu rozvoja mesta**.

Prehľad o vývoji výsledku hospodárenia v minulých rokoch :
v Eur tab. č. 10

NÁZOV/ROK	Príjmy	Výdavky	rozdiel = prebytok
2013	9 948 190	9 919 001	29 189
2014	9 547 252	9 178 697	368 555
2015	10 453 221	10 014 793	438 428
2016	12 345 836	11 917 803	428 033
2017	11 216 005	11 050 294	165 711
2018	14 209 483	14 100 816	108 667
2019	15 781.396	14 742 442	1 038 954
2020	18 376 332	16 676 110	1 700 222
2021	19 263 954	17 378 788	1 885 166
2022	23 924 364	23 337 755	586 609
2023	24 258 192	23 537 023	721 169

Mesto Stará Ľubovňa dosiahlo **k 31.12.2023 prebytok rozpočtového hospodárenia vo výške 586.609€**, ktorý pozostáva z :

- **prebytku vo výške 1.667.936€** (r. 2022 1.110.535€, r.2021 1.327.958,01€, r.2020 1.258.752€, r.2019 1.322.265€, r.2018 680.452€) **v bežnej časti rozpočtu,**
- **schodku vo výške 2.191.222€** (r. 2022 2.515.490€, r. 2021 1.817.224,67, r. 2020 514.877€, r.2019 1.190.149€, r.2018 1.376.888€) **v kapitálovej časti rozpočtu,**
- **prebytku vo výške 1.244.455€** (r. 2022 1.991.564€, r. 2021 2.374.432,31€, r. 2020 956.347€, r.2019 906.838€, r.2018 805.103€) **vo finančných operáciách.**

Na základe uvedených skutočností je možné konštatovať, že finančné hospodárenie mesta v roku 2023 bolo pozitívne, o.i aj s ohľadom na:

- *neprerušený priaznivý vývoj podielových daňových príjmov,*
- *zvýšenie miestnych daní a nárast výberu daňových príjmov na miestnych daniach a poplatkoch,*
- *nárast dosiahnutých príjmov v oblasti grantov a transferov,*
- *zvýšené vlastné bežné príjmy rozpočtu,*
- *kvalifikované zostavenie rozpočtu a minimálne zmeny rozpočtu s flexibilným využitím kompetencie primátora v oblasti uplatňovania rozpočtových opatrení,*
- *pravidelné sledovanie plnenia rozpočtu mesta správcami programov a podprogramov,*

Tvorba a použitie peňažných fondov

Samospráva môže podľa ust. § 15 zákona 583/2004 Z.z.. vytvárať peňažné fondy, o nakladaní s fondami rozhoduje mestské zastupiteľstvo. Zostatky peňažných fondov koncom roka neprepadávajú. Mesto má vytvorený rezervný fond, fond rozvoja, fond rozvoja bývania a sociálny fond (nerozhoduje MsZ o nakladaní s fondom).

Zákonný predpis určuje, že **rezervný fond** sa vytvára najmenej vo výške 10% z prebytku hospodárenia zisteného podľa § 16 ods. 6. O použití prebytku rozhoduje mestské zastupiteľstvo, ale až po prerokovaní záverečného účtu. Rezervný fond mesta sa tvorí z prebytku ich bežného rozpočtu a prebytku ich kapitálového rozpočtu, ktorý po skončení roka neprepadá. Mesto prevádza nevyčerpané prostriedky na osobitný účet. V nasledujúcich rokoch sa tieto prostriedky v rozsahu ich použitia na stanovený účel zaradzujú do výdavkov príslušného rozpočtu mesta prostredníctvom príjmovej finančnej operácie.

Finančné prostriedky na fondoch mesta boli v roku 2023 použité na krytie kapitálových výdavkov (dofinancovanie rekonštrukcie plavárne, financovanie budovania infraštruktúry MRK). Fond rozvoja bol v roku 2023 čerpaný v objeme 1.200.000,00 € a rezervný fond v objeme 100.000,00 €. Zostatok finančných prostriedkov na jednotlivých fond je uvedený v tab. č.45, str.66.

(V roku 2018 došlo k čerpaniu prostriedkov spolu vo výške **303.000€**, z toho rezervného fondu vo výške 140.000 € a fondu rozvoja vo výške 163.000 €. (časť spolufinancovania stavby „Preložka cesty III/3146 (III/543 040) juhovýchodný obchvat mesta Stará Ľubovňa v sume 273.137,00 v členení na použitie rezervného fondu v sume 140.000,00 € a fondu rozvoja v sume 133.137,00 €. Zostatok čerpaných finančných prostriedkov fondov vo výške 29.863,00 € bol použitý na krytie kapitálových výdavkov).

Tvorbu a použitie **sociálneho fondu** upravuje Kolektívna zmluva mesta (okrem sociálneho fondu). **Pre ostatné fondy nie sú prijaté, schválené zásady tvorby a použitia.**

Bilancia aktív a pasív

Aktíva, t.j. majetok spolu krytý pasívami, t.j. zdrojmi krytia, podľa účtovnej závierky predstavujú sumu: 63.005.000€ (r. 2022 63.897.000€, r.2021 62.637.112€, r.2020 59.324.045€, r.2019 57.704.053€, r.2018 55.534.008€). Finančná hodnota stavu a štruktúry majetku s časovým vývojom od roku 2014 je podrobne uvedená na str. 58-60 posudzovaného dokumentu.

Mesto v majetkovej evidencii (tab. č. 43, str. 64) eviduje :

- a) dlhodobý hmotný, nehmotný a finančný majetok (r.003,011,085) v celkovej hodnote 63.216.422€ (r.2022 59.681.185€, r.2021 59.590.187€, r.2020 57.401.744€, r.2019 45.383.734€, r.2018 44.286.252,57€).
- b) v tom nezaraďené investície (r. 009, 022) vedenú na účte 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku v hodnote 1.788.556€ (r. 2022 4.215.890€, r.2021 3.046.925€, r.2020 1.922.301€, r.2019 1.071.118€, r.2018 2.152.611€).

Mesto zaznamenalo prírastok celkových aktív o 1.107.903€ (r.2022/2021 1.259.963€, r.2021/2020 3.313.067€, r.2020/2019 1.619.992€, r.2019/2018 prírastok 2.170.045€, r.2018/2017 prírastok 467.224€) v medziročnom porovnaní, čo je pozitívny trend. Najväčšie prírastky nastali v položkách stavby, stroje, prístroje, zariadenia. Najväčší pokles bol zaznamenaný v položkách: software, dopravné prostriedky, nedokončené hmotné investície, ostatné finančné investície, materiál na sklade. Dôvody zmeny stavu majetku sú popísané v časti 3.4. Majetok mesta, od str. 64.

Na základe vykonanej účtovnej závierky boli rozpočtové a účtovné výsledky premietnuté do výkazu súvaha k 31.12.2023, predstavujú hodnotu aktív a hodnotu pasív. Každá rozpočtová a príspevková organizácia mesta zostavuje súvahu samostatne.

Na základe zhodnotenia vývoja stavu a štruktúry majetku je možné konštatovať, že sa:

- **zvýšila hodnota majetku v kategórii:** stavby, stroje, prístroje, zariadenia,
- **znižila hodnota majetku v kategórii:** software, dopravné prostriedky, nedokončené hmotné investície, ostatné finančné investície, materiál na sklade.

Bilancia pohľadávok

Prehľad vývoja pohľadávok za roky 2018 – 2023 : v Eur tab. č. 11

Druh pohľadávok /rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pohľadávky z nedaňových príjmov	188 995	251 737	251 909	521 512	589 137	244 225
Pohľadávky z daňových príjmov	212 913	241 669	233 377	231 453	288 219	260 015
Poskytnuté prevádzkové preddavky a ostatné pohľadávky	1 205	1 205	1 205	1 205	1 235	1 205
Iné pohľadávky	6 856	732	3 352	18 505	24 147	380 272
SPOLU :	409 968	495 344	489 842	772 675	902 738	885 717

Z hľadiska vývoja pohľadávok je na prvý pohľad zrejmé, že klesali pohľadávky z nedaňových príjmov v lehote splatnosti o 344.912€ (r.2022 67.625€, r. 2021 269.603€, r. 2020 172€, r.2019 62.742€,

r.2018 860,34€) (komunálny odpad, nájomné – nájomné byty, nájomné a ostatné pohľadávky, parkovné, predajné zmluvy). Dôvodom poklesu je zmena metodiky účtovania pohľadávky voči spoločnosti EURO-ŠTUKONZ, a.s., IČO: 35972297 vo výške 260.462,79€.

V oblasti vývoja pohľadávok z daňových príjmov nastal výrazný nárast o 56.766€ (r. 2021/2020 klesali o 1.923,86€, r.2020/2019 klesali o 8.292€, r.2019/2018 stúpali o 28.756€, r.2018/2017 o 36.331,89€ (daň z nehnuteľnosti a penále).

Najvyššiu pohľadávku tvorí pohľadávka, zmluvné pokuty EURO-ŠTUKONZ, a.s., IČO: 35972297 v sume 260.642,79 €.

Na základe zhodnotenia dlhodobého vývoja stavu a štruktúry pohľadávok je potrebné upozorniť a naďalej **monitorovať** procesný postup vymáhania daňových aj nedaňových príjmov, (ale najmä **vykonávať** prvotné zabezpečovanie úkonov) a v prípade identifikácie nových dlžníkov začať intenzívne **vykonávať** efektívne spôsoby vymáhania daňových nedoplatkov, zvýšiť interné úkony v oblasti zisťovania daňových dlžníkov a výkon zabezpečovacích úkonoch u daňových dlžníkov. Efektívnym riešením sa javí vykonávanie **on-line exekúcií na bankový účet** a (najrýchlejšie a najúčinnnejšie opatrenie, možné vykonávať bez dodatočných výdavkov súvisiacich s vymáhaním a poplatkov externým exekútorom, t.z. vo vlastnej réžii) okamžité vykonanie úkonov smerujúcich k **zabezpečeniu majetku dlžníka** a ďalším nástrojom je **výkon zadržania vodičského oprávnenia**.

Prehľad vývoja daňovo exekučných pohľadávok, nevymožiteľných pohľadávok a osobných bankrotov

tab. č. 12

	od 1.1 do 31.12	od 1.1 do 31.12	od 1.1 do 31.12	rozdiel v rokoch
	2021	2022	2023	.+ nárast/- pokles
odstúpené pohľadávky na daňovo exekučné konanie	249 798,13	31 844,36	25 921,75	6 081,56
vymožené pohľadávky za obdobie	46 521,29	3 651,17	29 518,62	3 651,17
vymožené pohľadávky k 31.3. t.r.	27 925,35	20 215,75	31 506,82	20 215,75
nevymožiteľné pohľadávky	53 552,68	146 343,45	149 890,56	146 343,45
osobné bankroty	21 917,65	22 215,69	25 762,80	22 215,69

(pozn. Obdobie pandémie sa na daňové exekučné účely považovalo za skončené 30. septembra 2020. Odklad/pozastavenie daňovej exekúcie malo vplyv na vykonávanie nových úkonov, nie však na úhradu splátok dohodnutých pred obdobím pandémie a nových exekučných úkonov, ktoré je potrebné vykonávať od roku 2021 aj naďalej).

V roku 2022 došlo k zastaveniu starých daňovo exekučných konaní (ďalej len „DEK“), t.j. ktoré boli realizované v roku 2017, v sume 86.343,45€ a ďalej boli zastavené staré DEK za predchádzajúce obdobie v sume cca 60 000€. Od 1.1.2023 nepostupuje samospráva pohľadávky na vymáhanie súdnym exekútorom, DEK robí vlastným zamestnancom.

Bilancia záväzkov

Prehľad vývoja záväzkov za roky 2017 – 2023 v tis. Eur tab. č. 13

Druh záväzkov /rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
záväzky voči dodávateľom	81	124	306	107	587	208	201
záväzky voči zamestnancom	81	79	82	87	109	92	101
záväzky voči poisťovníam	52	52	54	58	74	61	66

ostatné záväzky	124	172	135	168	130	144	200
nesplatené úvery	1065	1488	2288	2390	4 140	3 890	3050
SPOLU :	1403	1915	2865	2810	5 039	4 395	3618

Mesto eviduje záväzky v celkovej hodnote 3.618.540,26€ (r. 2022 4.395.452,13€, r.2021 5.039.036,14€, r.2020 2.810.000€, r.2019 2.865.000€, r.2018 1.915.000€), celková výška záväzkov mesta dosiahla úroveň 17,87% (r. 2022 25,07%, r. 2021 31,83%, r.2020 19,39%, r.2019 21,24%, r.2018 15,91%) zo skutočných bežných príjmov. V medziročnom období došlo k poklesu záväzkov voči dodávateľom, nárastu záväzkov voči zamestnancom, záväzkov voči poisťovniam a poklesu nesplatených úverov. Jedná sa o dodávateľské faktúry, ktoré účtovne patria do rozpočtového roka 2022 avšak charakterom už patria do záväzkov roku 2023 – dodávka tepla a služieb, likvidácia odpadu, VPS, r.s.p., s.r.o. - stavebné práce, vodné a stočné, elektrická energia, súdny spor _ EURO – ŠTUKONZ, a.s..

Záväzky vyplývajúce z plnenia povinností si samospráva v roku 2023 plnila tak, ako vyplýva z ust. § 7 ods. 1 zák. č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov. Mesto neeviduje záväzky po lehote splatnosti.

Pre prípad neschopnosti uhrádzať záväzky subjektami územnej samosprávy sú stanovené v rámci rozpočtových pravidiel postupy. Samospráva je povinná zaviesť ozdravný režim, ak celková výška jej záväzkov po lehote splatnosti presiahne 15 % skutočných bežných príjmov mesta predchádzajúceho rozpočtového roka a ak neuhradila niektorý uznaný záväzok do 60 dní odo dňa jeho splatnosti. Zároveň je povinná do troch dní od zistenia uvedených skutočností oznámiť splnenie podmienok pre zavedenie ozdravného režimu MF SR.

Prehľad o stave a vývoji dlhu

Pravidlá používania návratných zdrojov financovania sú upravené v ust. §17 zákona č. 583/2004 Z.z., ktoré môže použiť len na úhradu kapitálových výdavkov.

Prehľad o stave a vývoji návratných zdrojov financovania - dlhovej služby v jednotlivých rokoch:

v Eur tab. č. 14						
Ročná výška splátok / rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
istina	390 805	388 726	376 851	340 628	341 883	449 988
úroky	37 727	35 965	35 965	33 491	32 445	117 755
SPOLU :	428 532	424 691	412 816	374 119	374 328	567 743

Vývoj dlhovej služby v strednodobom a krátkodobom horizonte

Medziročný nárast výdavkov r. **2018/2017** v oblasti splácania istín úverov a úrokov z týchto úverov v sume 5.985,00 € sa skladal z medziročného nárastu splátok istín úverov v sume 8.487,00 €. Táto skutočnosť bola spôsobená prvou splátkou dlhodobého kapitál. úveru prijatého v roku 2017 v sume 7.500,00 €, vyšších splátok istín úverov ŠFRB v sume 1.007,00 € a z dôvodu ukončenia splácania istín reštrukturalizačného úveru v roku 2018 nižšej celoročnej splátky o 20,00 €. Medziročný pokles výdavkov v oblasti splácania úrokov z úverov v tuzemsku v sume 2.502,00 € bol spôsobený splácaním úrokov z nižších zostatkov istín kapitál. Úverov v príslušnom roku.

Medziročný pokles výdavkov v r. **2020** v oblasti splácania istín úverov a úrokov z týchto úverov v sume 37.097,00 € sa skladal z medziročného poklesu splátok istín úverov v sume 36.223,00 €. Táto skutočnosť bola spôsobená ukončením, splácania istiny dlhodobého kapitál. úveru na rekonštrukciu MŠ

Všetínska, ukončením splácania istiny dlhodobého záväzku za rekonštrukciu ciest a začatím splácania dlhodobého kapitál. úveru z roku 2019.

Návratná finančná výpomoc zo ŠR na kompenzáciu výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku **2020**, prijatá v roku 2020 v sume 389.674,00 €.

Medziročný pokles výdavkov v oblasti splácania úrokov z úverov v sume 874,00 € bol spôsobený splácaním úrokov z nižších zostatkov istín kapitálových úverov mesta v príslušnom roku.

Medziročný nárast výdavkov v oblasti splácania istín úverov a bol spôsobený nárastom splátka istiny kapitálového úveru (začiatok splácania kapitálového úveru z roku 2021) a splátka úrokov z úveru (zmena – zvýšenie sadzieb Euriboru).

S účinnosťou od 1. januára 2017 sa zmenili **podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania**, upravené v ust. § 17 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z.z. a podľa citovaného ust. mesto môže na plnenie svojich úloh prijať návratné zdroje financovania, len ak

- a) celková suma dlhu mesta **neprekročí 60 %** skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a
- b) suma splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov a suma splátok záväzkov z investičných dodávateľských úverov **neprekročí** v príslušnom rozpočtovom roku **25% skutočných bežných príjmov** predchádzajúceho rozpočtového roka znížených o prostriedky poskytnuté v príslušnom rozpočtovom roku mestu z rozpočtu iného subjektu verejnej správy, prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia alebo prostriedky získané na základe osobitného predpisu, pričom platí, že obe podmienky musia byť splnené súčasne.

Podľa ust. §17 ods. 7 a 8 zákona č. 583/2004 Z.z. celkovú sumu dlhu mesta tvorí:

- súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín návratných zdrojov financovania vo výške 3.050.149,00€ (bez úverov ŠFRB),

Celková suma dlhu mesta predstavuje výšku 3.050.149€ (r. 2022 3.889.811€, r. 2021 4.139.795€, r. 2020 2.000.105€, r.2019 2.287.543€, r.2018 1.487.980€).

Pri investičných dodávateľských úveroch ide o záväzky, do ktorých mesto vstupuje v rámci zmluvne uzavretých obchodných vzťahov s dodávateľom tovarov, služieb a pod. Investičnými dodávateľskými úvermi sa rozumejú všetky záväzky mesta z prevzatia povinností splácať úver dodávateľa po dodaní investičného diela na základe zmluvy medzi mestom a dodávateľom.

Do celkovej sumy dlhu mesta sa nezapočítavajú záväzky z:

- pôžičky poskytnutej z Audiovizuálneho fondu,
- úveru poskytnutého zo ŠFRB na výstavbu obecných nájomných bytov vo výške splátok úveru, ktorých úhrada je zahrnutá v cene ročného nájomného za obecné nájomné byty,
- úveru poskytnutého z Environmentálneho fondu,
- pôžičky poskytnutej z Fondu na podporu umenia,
- návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania realizácie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, operačných programov spadajúcich do cieľa Európska územná spolupráca a programov financovaných na základe medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi najviac v sume nenávratného finančného príspevku poskytnutého na základe zmluvy uzatvorenej medzi mestom a orgánom podľa osobitného predpisu; to platí aj, ak mesto vystupuje v pozícii partnera v súlade s osobitným predpisom rovnako, najviac v sume poskytnutého nenávratného finančného príspevku.

Do celkovej sumy dlhu mesta sa NEzapočítavajú záväzky z :

- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu 20-tich sociálnych bytov na ul. Levočská (areál
- Slobytermu) vo výške **106.250,19€**,

- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 16 bj. v sume **289.539,74 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 26 bj. v sume **365.092,38 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 4 bj. v sume **54.502,16 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ D4 – 16 bj. v sume **365.243,81 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ 2x15 bj. v sume **518.278,61 €**,
- dlhodobá zábezpeka do 31. 10. 2024 – SLOVDACH s. r. o. Stará Ľubovňa – rekonštrukcia interiéru Domu kultúry v sume **11.000,00 €**,
- zábezpeky za nájomné v sume **37.649,22 €**.

Výška nesplatených úverov zo ŠFRB k 31. 12. 2023 a dlhodobých záväzkov predstavuje hodnotu 1.747.556,11€.

Prehľad o stave a vývoji dlhu, splátok, dlhovej službe a ukazovateľoch v zmysle § 17 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách

v Eur

tab. č. 15

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celková suma dlhu bez ŠFRB	1 487 980	2 287 543	2.000.105	4 139 795	3 889 811	3 050 149
Suma ročných splátok vrátane úrokov bez ŠFRB	313 750	309 909	296 434	259 337	259 547	567 743
Dlhová služba v roku vrátane ŠFRB	428 532	424 691	411 216	374 119	374 328	683 037
Skutočné bežné príjmy	12 038 106	13 487 203	14 490 002	15 833 567	17 527 900	20 243 687
Suma dlhu mesta do 60 %	12,36	16,96	13,80	26,15	22,19	15,07
Suma ročných splátok vrátane úrokov do 25 %	2,61	2,30	2,05	1,64	1,46	2,80

Porovnaním medziročného vývoja stavu a štruktúry istiny a úrokov je možné konštatovať, že výdavky na splácanie úverov výrazne rástli 108.192€ (r. 2022/21 +1.255€, r.2021/2020 -36.223€, r. 2020/2019 -11.875€, 2019/2018 stúpali o -2.079€).

Mesto si svoje úverové záväzky priebežne plní, v roku 2019 prijalo dlhodobý kapitálový úver vo výške 1.100.000€, ktorý v priebehu roka 2020 nebol použitý (zaplatené úroky). Splatnosť istiny úveru začala 1. 1. 2021.

Mesto realizovalo dlhodobý kapitálový úver prijatý 22. apríla 2021 na krytie kapitálových výdavkov v oblasti plnenia RPM vo výške 2.000.000,00 €. Úver bol v roku 2022 vyčerpaný v plnej výške. Splatnosť istiny úveru začala 1. 1. 2023.

Mesto dostalo o návratnú finančnú výpomoc zo ŠR na kompenzáciu výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku 2020, prijatá v roku 2020 v sume 389.674,00 €. Počas roka došlo k preklasifikovaniu návratnej finančnej výpomoci zo ŠR na kompenzáciu výpadku dane z príjmov FO na nenávratnú.

Na základe uvedených údajov je možné konštatovať, že Mesto je v pozitívnej finančnej kondícii. Mesto za sledovaných 8 rokov vždy splňalo podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania. Finančná kapitálová rezerva na ďalšie využitie zdrojov je ešte naďalej k dispozícii.

Celková suma dlhu (istiny) a suma ročných splátok je za celé sledované obdobie pod zákonom stanovenou hranicou. Zadlženosť mesta na 1. obyvateľa za rok 2023 je 193,91€. Schopnosť splácať nové úvery je potrebné priebežne a dôkladne zvažovať. Zároveň je potrebné upozorniť, že počet obyvateľov k 31.12.2023 oproti predchádzajúcemu roku klesol o 84 obyvateľov (r. 2022/2021 260 obyv., r. 2021/2020 115, r. 2019/2019 82 obyvateľov), dlhodobý trend vývoja počtu obyvateľov (od r. 2018) je stagnácia obyvateľstva s trvalým pobytom.

Celková suma dlhu a celková suma ročných splátok v prepočte na jedného obyvateľa v jednotlivých rokoch:

	v tis. €					tab. č. 16
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celková suma dlhu v prepočte na jedného obyvateľa (bez ŠFRB)	92,10	141,59	124,43	259,40	245,97	193,91
Celková suma ročných splátok (istiny a úrokov) v prepočte na jedného obyvateľa	19,42	19,18	18,44	16,25	16,41	36,09

Údaje o hospodárení príspevkovej organizácie

Verejnoprospešné služby, príspevková organizácia mesta Stará Ľubovňa, IČO: 31953492, hospodári podľa svojho rozpočtu príjmov a výdavkov (resp. nákladov a výnosov). Každoročný rozpočet zahŕňal príspevok od zriaďovateľa, vlastné príjmy a príjmy od iných subjektov. Príspevok od zriaďovateľa bol poskytnutý vo forme bežných a kapitálových transferov. Kontrolou zúčtovacích vzťahov bolo preverené poskytovanie kapitálových transferov príspevkovej organizácie.

Právny subjekt hospodári, spravuje a udržiava majetok mesta v súlade so zriaďovacou listinou, vykonáva hlavnú činnosť v súlade s požiadavkami zriaďovateľa a podnikateľskú činnosť v súlade so živnostenským oprávnením za účelom dosahovania zisku. Príspevok pre rozpočtovú organizáciu bol predmetom schválenia mestským zastupiteľstvom v rámci Programu: Služby občanom ako súčasť schváleného rozpočtu mesta.

Príjmy boli v prevažnej miere tvorené príspevkami od zriaďovateľa 94,51% (r. 2022 92,09%, r. 2021 92,07 %), tvorilo vlastné príjmy, z toho vyplýva, že príspevková organizácia bola finančne plne závislá od svojho zriaďovateľa.

Presuny majetku medzi mestom ako vlastníkom majetku a príspevkovou organizáciou boli realizované zverením (resp. odňatím majetku) do(/zo) správy. Majetok vytvorený investičnou činnosťou bol zriaďovateľovi odovzdávaný na základe protokolov o odovzdaní/prevzatí majetku.

Údaje o poskytnutí príspevku na prevádzku príspevkovej organizácie

V tis. €					tab. č. 17		
Hlavná činnosť	Hospodársk y výsledok 2019	Hospodársk y výsledok 2020	Hospodársk y výsledok 2021	Hospodár sky výsledok 2022	Náklady 2023	Výnosy 2023	Hospodárs ky výsledok 2023

<i>stredisko Správa</i>	0,00	78,96	0,00	-1 934,21	225 392,48	211 535,52	-13 856,96
<i>stredisko Dom smútku</i>	0,00	691,03	0,00	-4 652,22	80 626,96	84 082,30	3 455,34
<i>stredisko Verejné osvetlenie</i>	119,96	14 070,85	8 060,29	2 248,49	133 347,89	148 999,57	15 651,68
<i>stredisko Čistenie a údržba MK</i>	6 060,96	24 561,67	36 447,53	3 492,10	773 833,07	769 687,57	-4 145,50
<i>stredisko Futbalový štadión</i>	0,00	259,93	0,83	0,83	11 371,28	11 372,11	0,83
<i>stredisko verejná zeleň (stredisko zriadené 1.3. 2020)</i>	0,00	729,25	1 813,06	105,44	192 881,93	189 625,32	-3 256,61
<i>stredisko Detské ihriská</i>	0,00	0,00	-2 359,50	809,13	28 934,97	32 682,03	3 747,06
Spolu	6 180,92	40 391,69	43 962,21	69,56	1 446 388,58	1 447 984,42	1 595,84
<i>Podnikateľská činnosť</i>							
<i>stredisko Parkoviská</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>stredisko Cintoríny a pohrebné služby</i>	13,30	446,90	13 626,01	-776,01	65 220,65	63 990,95	-1 229,70
<i>stredisko Futbalové ihrisko s umelým trávnatým povrchom</i>	176,03	506,30	1 343,00	1 495,38	18 713,21	20 148,00	1 434,79
Spolu	189,33	953,20	14 969,01	719,37	83 933,86	84 138,95	205,09
SPOLU HČ + PČ	6 370,25	41 344,89	58 931,22	788,93	1 530 322,44	1 532 123,37	1 800,93

Mesto poskytlo kapitálový transfer príspevkovej spoločnosti vo výške 87.332,96€ (r. 2022 57.433,93€, r.2021 86427,76€, r.2020 135.084,04€, r.2019 161.788,34€, r.2018 47.590,03€, na akcie z RPM mesta a obstaranie hmotného investičného majetku.

Z vlastných zdrojov organizácie bol zakúpený majetok v hodnote r.2022 73.627,36€, r.2021 32.740,81€, r. 2020 33.739,82 €, r.2019 6.319,49€). Príspevková organizácia vykonáva so súhlasom zriaďovateľa podnikateľskú činnosť nad rámec hlavnej činnosti, pre ktorú bola zriadená. Z príjmov podnikateľskej činnosti sú primárne hradené výdavky – náklady na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Ziskom s podnikateľskej činnosti sa vykryva strata z hospodárenia z vlastnej činnosti. Prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi podnikateľskej činnosti a príjmami a výdavkami z hlavnej činnosti sa zúčtujú do rezervného fondu.

Vybrané ukazovatele hospodárenia spoločnosti

tab. č. 18 v €

VPS _ ukazovatele	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hlavná činnosť (správa, dom smútku, verejné osvetlenie, čistenie a údržba MK, futbalový štadión, detské ihriská) _ náklady)	1 411 183,97	1 123 940,37	1 242 859,09	1 228 128,41	1 305 467,07	1 446 388,58
Hlavná činnosť _ výnosy	1 411 822,29	1 130 121,29	1 283 250,78	1 272 090,62	1 305 536,63	1 447 984,42

Podnikateľská činnosť (cintoríny a pohrebné služby, futbalové ihrisko s umelým trávnikom) _ náklady	98 006,37	107 875,36	109 518,51	123 701,76	111 442,98	83 933,86
Podnikateľská činnosť _ výnosy	98 038,78	108 064,69	110 471,71	138 670,77	112 162,35	84 138,85
Hospodársky výsledok	670,73	6 370,25	41 344,89	58 931,22	788,93	1 800,93
Stav pracovníkov	50,51	48,31	49,71	42,92	41,76	44,43
Priemerná mzda bez dohôd	677,79	823,61	905,20	958,74	1 025,34	1 042,28
Kapitálový transfer	47 590,03	161 788,34	135 084,04	86 427,76	57 433,93	87 332,96
Príspevok na činnosť	756 759	879 557	1 078 343	1 045 900,0	1 092 035	1 235 000
Príspevok na údržbu komunikácií RPM tab. č. 6	513 061	52 878	44 481	26 062	23 390	67 967,41

V zmysle ustanovení § 21 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy je príspevková organizácia (p.o.), v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy, ktorej menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami a ktorá je na rozpočet mesta napojená príspevkom. **Na základe údajov získaných z „Výkazu ziskov a strát k 31.12.2023“ je možné konštatovať, že príspevková organizácia spĺňa uvedené kritérium, pretože vykazovala hodnotu 5,48% (r. 2022 7,86%, r.2021 8,77%, r.2020 7,86% r.2019 9,60%, r.2018 6,49%) výrobných nákladov je pokrytých tržbami.**

Organizácia mala **uložené opatrenia**, s ktorými pracovala, v platnosti sú naďalej vybrané opatrenia, neboli prijaté nové opatrenia. Komplexný rozbor hospodárenia príspevkovej organizácie a návrh na smerovanie spoločnosti a riešenie hospodárnosti, efektívnosti vo vybraných oblastiach a činnostiach bol predmetom pracovného stretnutia členov finančno – ekonomickej komisie a vedenia mesta.

Zo záverov rozboru hospodárenia spoločnosti je potrebné v nasledujúcom hospodárskom roku usporiadanie vzťahov medzi zriaďovateľom a p.o. v oblasti :

- **dopravnej infraštruktúry: miestne komunikácie, cyklotrasy a detské ihriská zveriť do správy p.o.,**
- **výšky nájomného za nebytové priestory, doplnenie zmluvných vzťahov o inflačnú doložku.**

Prehľad o poskytnutých dotáciách

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy podľa § 7 ods. 4 je možné poskytovať dotácie okrem právnických osôb, ktorých je zakladateľom, aj právnickej osobe a fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce alebo ktoré pôsobia, vykonávajú činnosť na území obce alebo poskytujú služby obyvateľom obce za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením.

Cieľom dotácií je dosiahnuť vyššie spoločenské prínosy (s vyššou pridanou hodnotou), realokáciou zdrojov. Dotácie však môžu narušovať konkurenciu, deformovať cenotvorbu, znižovať racionalizáciu využitia zdrojov, a tým znižovať tlak na efektívnosť. Preto je **nutné pravidelne prehodnocovať, či dotácie spĺňajú zamýšľané ciele, prípadne či sú pôvodne deklarované ciele aktuálne.** Hodnotenie vplyvov či účinnosti dotačných schém sa v samospráve a na Slovensku systematicky nevykonáva. Vo väčšine prípadov schémy nemajú jasne stanovené ciele, ktoré majú dosiahnuť a merateľné ukazovatele, na základe ktorých by sa účinnosť dala vyhodnotiť. Financovanie

športu, kultúry a sociálnych vecí je rozdrobené medzi viacerých aktérov s podobnými cieľmi, čo zvyšuje byrokráciu a komplikuje sledovanie verejného záujmu.

Dotácie v roku 2023 boli poskytnuté na základe platného Všeobecne záväzného nariadenia č.44. Poskytnutie dotácie podliehalo schvaľovaniu mestského zastupiteľstva a primátora. Dotácie vyčlenené v rozpočte podľa podmienok platného VZN schválilo mestské **zastupiteľstvo v pomere 70% šport, 20% kultúra, 7% sociálna oblasť, 3% limit primátora.**

Podľa údajov v záverečnom účte mesto v roku **2023 poskytlo v oblasti športu** vo výške 145.300€ (r.2022 dotácie v celkovej výške 115.750€ + mimoriadne dotácie vo výške 6.000€, (r.2021 dotácie v celkovej výške 129.600€ + mimoriadne dotácie vo výške 2.000€ (z toho vrátané 700€) (r. 2020 poskytlo dotácie v celkovej výške 128.400€ + mimoriadne dotácie vo výške 4.000€ (z toho vrátané 1.024,12€), (r. 2019 121.850€ + mimoriadne dotácie vo výške 15.340€, spolu v r.2018 121.450€, r.2017 111.000€, r. 2016 97.000€, r. 2015 94.250€), z limitu primátora vo výške 2.300€ (r.2022 2.300€, r.2019 800€, r.2018 3.490€, r.2017 3.000€, r.2016 299,70€, r. 2015 2.799,70€), tieto sú bližšie špecifikované v hodnotenom dokumente na strane 39.

Priame finančné dotácie na podporu športu, kultúry a sociálnej oblasti sú vo výške 188.050€ (r. 2022 150.850€, r. 2021 126.100€, r.2020 132.400€, r.2019 137.990€, r.2018 139.940€). **Prehľad o poskytnutých dotáciách neobsahuje nepriamu finančnú pomoc vo forme údržby, prevádzky a bezplatného prenájmu, či zvýhodneného prenájmu technickej infraštruktúry vo vlastníctve mesta či obchodnej spoločnosti.** Použitie finančných prostriedkov každoročne podlieha priebežnej finančnej kontrole. V mesiacoch január a február 2024 bola vykonaná z úrovne ekonomického oddelenia, administratívna finančná kontrola zúčtovania poskytnutých dotácií za rok 2023 u všetkých prijímateľoch finančnej pomoci.

*Z hodnoteného dokumentu možno identifikovať, že Mesto Stará Ľubovňa poskytuje **nepriamu finančnú podporu na výdavky súvisiace s prevádzkou športových technických zariadení a s technickým zhodnotením infraštruktúry.***

ÚDAJE O PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI

Mesto nevykonávalo podnikateľskú činnosť v hodnotenom roku.

Finančné usporiadanie vzťahov

Mesto v rámci ročnej účtovnej závierky za rok 2023 finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu. Súčasne usporiadalo finančné vzťahy zo štátnym rozpočtom, štátnym fondom a tým splnilo povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 16 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnkov.

Finančné zúčtovanie je účtovne evidované na účtoch triedy 3 – zúčtovacie vzťahy, ktoré môžu mať kladný alebo záporný konečný zostatok a podľa toho sú vykazované v súvahe buď na strane aktív alebo na strane pasív.

Účty finančného usporiadania vzťahov podliehajú každoročne riadnej inventarizácii ku dňu 31.12.2023, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Hodnotenie programov rozpočtu

Zákonom č. 324/2007 Z.z. bol novelizovaný zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, kde v ust. § 4 bol doplnený nový ods. 5), ktorý uložil mestu povinnosť, rozpočet musí obsahovať zámery a ciele, tzv. program mesta. V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet na rok 2023 zostavený ako programový rozpočet; výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy, prvky a projekty. **Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít (prác, činností a dodávok) má definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. (Konkrétne akým spôsobom hodnotenia, merania, plnenia a či bol cieľ a merateľný ukazovateľ preukázateľné (kvantifikovaný) splnený už spracovateľ neuvádza). Hodnotenie programov v návrhu Záverečného účtu je na úrovni slovného uvedenia plnenia či neplnenia jednotlivých programov mesta vrátane jeho prvkov a projektov, merateľný ukazovateľ hodnotenia a miery uspokojenia konečným prijímateľom neuvádza. Vyhodnotenie plnenia vytýčených zámerov a dosiahnutých cieľov zabezpečuje každé oddelenie, rozpočtové spoločnosti a príspevková spoločnosť samostatne za svoj program. V oblasti hodnotenia programov rozpočtu sa teda jedná o tzv. **autonómne hodnotenie (sebahodnotenie).****

Aplikácií programového rozpočtovania a spracovaniu podrobného programového rozpočtu sa venuje vysoká miera pozornosti. Rozpočet je základným ekonomickým nástrojom samosprávy na plnenie svojich úloh a výkon kompetencií, pričom jeho dodržiavanie je jedným z predpokladov ekonomickej stability mesta.

Programový rozpočet bol schválený ako súčasť rozpočtu na rok 2023 s výhľadom na roky 2024, 2025. V súlade s **Prikazom primátora mesta 9/2023 z 20.6.2023** bol monitoring plnenia programového rozpočtu k 30.6.2023 vykonaný a predložený na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 14.9.2023. Hodnotenie cieľov a merateľných ukazovateľov k 31.12.2023 tvorí súčasť návrhu záverečného účtu. Povinnosťou mesta bolo zmeny v prvotnom rozpočte premietnuť aj do programového rozpočtu. **Na základe uvedeného je možné konštatovať, že schválené zmeny rozpočtu boli (zapracované) realizované a výdavky rozpočtu - bežné, kapitálové výdavky, FO výdavkov, sa rovnajú výdavkom spolu v predloženom programovom rozpočte.**

Vyhodnotenie plnenia programov rozpočtu v rokoch 2018 – 2023

tab. č. 19									
Číslo programu	Názov programu	Výdavky skutočnosť 2018	Výdavky skutočnosť 2019	Výdavky skutočnosť 2020	Výdavky skutočnosť 2021	Výdavky skutočnosť 2022	Výdavky skutočnosť 2023	% zmeny	Nárast /-pokles v €
1	Činnosť MsZ, MsR a komisií MsZ	30 673	34 951	39 188	36 321	38 037	44 877	117,98 %	6 840
2	Samosprávne činnosti MsÚ	1 802 526	1 760 533	1 849 131	1 876 396	2 245 681	2 659 542	118,43 %	413 861
3	Služby občanom	879 234	1 046 485	1 235 116	1 381 974	1 285 925	1 460 589	113,58 %	174 664
4	Interné služby	84 978	73 071	81 181	110 142	109 119	193 661	177,48 %	84 542

5	Bezpečnosť	251 344	295 018	326 747	340 991	369 085	318 227	86,22%	-50 858
6	Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti	192 079	182 348	81 205	84 454	65 405	120 978	184,97 %	55 573
7	Spoločný obecný úrad pre územné rozhodovanie a stavebný poriadok	131 572	141 716	164 509	192 127	190 854	227 333	119,11 %	36 479
8	Doprava a pozemné komunikácie	681 606	280 663	223 716	235 429	635 945	261 298	41,09%	-374 647
9	Životné prostredie	553 462	563 727	508 123	647 317	718 569	764 793	106,43 %	46 224
10	Rozvoj bývania	22 029	21 469	25 602	24 574	29 038	30 629	105,48 %	1 591
11	Šport a kultúra	411 368	529 230	540 927	543 272	612 216	793 812	129,66 %	181 596
12	Školstvo	4 904 450	5 912 904	6 895 190	7 702 066	8 526 299	9 344 481	109,60 %	818 182
13	Sociálne služby	248 524	286 017	328 840	451 394	437 368	591 414	135,22 %	154 046
	Spolu výdavky programov	9 741 565	11 357 654	12 164 938	13 231 250	14 505 608	16 417 365	113,18 %	1 911 757

Záverečné zhodnotenie dokumentu a odporúčania

Dokument „Záverečný účet a výročná správa za rok 2023“ spolu s prílohami je spracovaný na požadovanej odbornej, kvantitatívnej a kvalitatívnej úrovni s uvedením číselných a analytických hodnôt, doplnený o textovú časť zhodnotenia dosiahnutého stavu, príp. číselných a štatistických hodnôt so zdôvodnením vykazovaných rozdielov v klesajúcich alebo narastajúcich trendoch položiek.

Dokument obsahuje dostatok číselných a štatistických údajov, ktoré majú ambíciu byť zdravým základom pre prípadné ďalšie analytické spracovanie dát, získanie poznatkov a vyhodnotenie údajov ako vhodný manažérsky nástroj pre komplexné riadenie hospodárenia samosprávy v spojení s obchodnými spoločnosťami, príspevkovou spoločnosťou a školskými zariadeniami. Hodnotenie programov rozpočtu je spracované podrobne, pozorný čitateľ si nájde dostatok údajov pre vlastné hodnotenie, analýzu aj úvahu. Hodnotenie programového rozpočtu je spracované samostatne od strany č. 9 ako súčasť záverečného účtu mesta. Dokument podáva **komplexný prehľad o štruktúrovanom použití finančných prostriedkov, navádza čitateľa uvažovať o účelovosti, hospodárnosti, účelnosti vynaložených finančných prostriedkov, naplnení vytýčených zámerov, priorít a cieľov mesta, hodnotení miery uspokojenia v oblasti dosahovaných jednoročných cieľov**. V oblasti hodnotenia programov rozpočtu autor uvádza **autonómne hodnotenie, resp. sebahodnotenie, čo nedokáže vytvoriť predpoklady na ďalšiu sebareflexiu, tu sa poskytuje priestor pre kritické myslenie z externého prostredia**.

Existencia majetku a tvorba vlastných finančných zdrojov aj prostredníctvom **viaczdrojového financovania z iných zdrojov**, nielen z výnosov z majetku, ale aj z externých (štátnych a európskych zdrojov), vedie k zníženiu závislosti mesta na vlastných príjmoch kapitálového rozpočtu. Jednou z možností je aj efektívne využívanie majetku, s cieľom získať z neho čo najväčší prospech v podobe ekonomického, spoločenského aj územného rozvoja. A to by mohlo byť úlohou najbližších rozpočtových období.

Pri vybraných ukazovateľoch čerpania štruktúrovaných položiek rozpočtu je evidentný výsledok proklamovaných výhod programového, viacročného rozpočtovania. Hodnotenie výsledkov je zrejmé z plnenia programov, aktivít a viditeľné v širšom časovom kontexte, čo je vhodným nástrojom na štatistické vyhodnotenie výsledkov, ale aj manažérske riadenie rozpočtu mesta v dlhšom časovom období.

Spracované hodnotenie plnenia vytýčených zámerov a dosiahnutých cieľov v jednotlivých programoch, rozpracované do podprogramov a prvkov vytvorilo podmienky pre detailné bilančné a štatistické zhodnotenie, zároveň poskytlo vhodný textový opis zmeny výsledkov, výstupov. Štruktúrované aj cyklické, štatistické zhodnotenia či textové odôvodnenia je možné považovať za dostatočný základ pre pragmatické, konštruktívne zhodnotenie stavu a vývoja. V individuálnych rozboroch hospodárenia je potrebné skôr zamerať sa na konkrétne úlohy pre konkrétne subjekty. Informácia o súdnych sporoch, príp. možných hrozbách zo súdnych sporov (súdne trovy, právne zastupovanie, výdavky z prehrátého súdneho sporu, úroky z omeškania) nie sú súčasťou zhodnotenia. Dokument neobsahuje individuálne vyčíslenie finančných výdavkov súvisiacich s prehratými či vyhratými súdnymi spormi.

V nadväznosti na dosahovaný priaznivý vývoj daňových príjmov, opakovane poukazujem a odporúčam zaoberať sa procesnou reformou finančných tokov, revidovania verejných výdavkov s dôrazom na výsledkovú konečnú účelovosť, pridanú hodnotu služby a budúcu účelnosť aj s ohľadom na zachovanie trvalej udržateľnosti služby. Vhodným nástrojom sa javí spracovanie analýzy finančného zabezpečenia (prerozdelenia, automatizácie_%-neho vyčlenenia) zdrojov a na základe toho stanovenie priorit, ktoré zo zámerov, cieľov budú východiskom pre jednotlivé programy.

Na základe výsledkov hospodárenia z finančného plnenia rozpočtu mesta a rozboru hospodárenia Verejnoprospešné služby, príspevková organizácia mesta Stará Ľubovňa, IČO: 31953492, škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je potrebné zaoberať sa **v odborných diskusiách komisií a na rokovaní mestského zastupiteľstva, primátorovi mesta, výkonným zložkám a poradným orgánom a prijať konkrétne úlohy zamerané na:**

I. časť - interné opatrenia

- vykonávanie inventarizácie nezaraďeného majetku (042) v termíne do 31.8. bežného roka s určením zodpovednej osoby dohľadu/priebehu a zúčtovania opatrení vyplývajúcich zo záverov inventarizácie,
- vyhodnotenie výstupov inventarizačnej súhrnnej správy na pracovnom rokovaní vedenia mesta, prijatie opatrení súvisiacich so zrealizovaním stavu a spôsobu získania/odpisovania, triedenia stavu majetku mesta, predloženie sumarizačnej správy o inventúre majetku mesta na rokovanie MsZ,
- vyhodnotenie spôsobov nakladania s majetkom, ktorý je dlhodobo nevyužívaný (min. 1 x ročne),
- vyradenie nehnuteľnosti z majetkovej a účtovnej evidencie majetku po úhrade a odovzdaní majetku (nie až povolením vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, napr. vyradenie pozemku pri úhrade kúpnej ceny protokolom o odovzdaní/prevzatí),
- vyhodnotenie stavu a pohybu majetku (minimálne 1 x ročne) na jednotlivých účtoch (priebežný zostatok účtu) a prijať opatrenia súvisiace s prehodnotením dĺžky odpisovania, resp. u pohľadávok (viď. str. 67, 68 a 69) vytváranie opravných položiek podľa reálnej hodnoty vymožená a podľa stanovisko audítora,

- poučenie (príp. absolvovať školenia) na dôsledné určovanie spôsobu členenia výdavkov (bežné vs. kapitálové výdavky a v priebehu hospod.roka), účtovania a zápočtu dlhodobej pohľadávky z prenájmu nebytových priestorov, ktorá je posudzovaná ako bežná údržba, príp. technické zhodnotenie budovy (rozlišovanie spôsobu zápočtu u nájomníkov, ktorý majú postavenie platiteľa dane z pridanej hodnoty),
- uplatňovanie formy verejného záujmu prostredníctvom schvaľovania (prijímania) predkupného práva, práva spätnej kúpy (v oblasti zmeny a zachovania účelovej, druhovej ochrany majetku), zriaďovanie vecného bremena, vydávanie záväzného stanoviska s obmedzenou časovou platnosťou (počas platnosti územného plánu), vyzývanie povinných v zmysle zmluvy o budúcej zmluvy o zriadení vecného bremena na vecné plnenie zmluvy,
- vykonávanie priebežného hodnotenia spôsobov vymáhania pohľadávok a okamžité prijímanie vhodného a účinného (procesne správne) postupu vymáhania nedoplatkov, zvyšovanie efektivity a účinnosti vymáhania daňových nedoplatkov a vo väčšej miere uplatňovanie sankcií v daňovom konaní, priebežné určovanie skupiny nedobytných pohľadávok určených na odpísanie (každý druhý rok)
- zvýšenie vlastnej aktivity a úkonov v oblasti identifikácie daňových dlžníkov, zabezpečenie majetku dlžníka (intenzívne uplatňovanie opatrení súvisiacich so zabezpečením pohľadávky na majetok, vymáhanie daňových aj nedaňových nedoplatkov (pohľadávok),
- dôsledná príprava, spracovanie a kontrola stavebného (položkovitého) rozpočtu investície pre zodpovedné plánovanie finančných prostriedkov, za účelom predchádzania nezrovnalostí pri plnení RPM, resp. identifikácie možných neoprávnených výdavkov projektu,
- aktualizácia passport miestnych komunikácií, chodníkov, cyklochodníkov, lávok, priepustov, verejnej zelene – nutná elektronizácia a sprístupnenie pre verejnosť (minimálne 1 x ročne) o.i. aj z dôvodu zmeny/nárastu nadobudnutia vo vlastnej réžii (cez VPS, p.o), uznesením MsZ, na základe zmluvy o prevode vlastníctva a iného práva, financovania príspevku,
- aktívne vykonávanie úkonov smerujúcich k zabezpečeniu pozemkov pod stavbami v súlade so zákonom č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vykonávanie úkonov súvisiacich so štátnym stavebným dohľadom,
- sprístupnenie informácií o vydaných právoplatných územných či stavebných povoleniach (aj mesta ako stavebníka) na webovom sídle mesta (add. verejná vyhláška - zverejňovanie príloh: min. situácia osadenia stavby na pozemkoch), aktívne, otvorené a transparentné informovanie verejnosti o právoplatných stavebných povoleniach,
- realizovanie výzvy (budúci povinný) na plnenie zmluvy o zriadení vecného bremena s finančnou kompenzáciou a zameraním vecného bremena;
- uplatňovanie a úprava výšku nájomného (zmluvných vzťahov) podľa ročnej miery inflácie (Štatistický úrad SR)_bytový fond Štátneho fondu rozvoja bývania, nebytový fond (určený na prenájom), pozemky,
- aktívne prijatie a aplikácia opatrení vyplývajúcich z protokolu o výsledku kontroly vybraných položiek príjmov (NKÚ SR č. Z-001836/2024/1110/SMI z marca 2024);

II. časť – rozpočtové opatrenia

- viazanie rozpočtových prostriedkov %-ným stanovením, schvaľovaním výdavkov v jednotlivých programoch, ktoré sú prioritné pre príslušný rozpočtový rok v oblasti tvorby a riadenia programového rozpočtu,
- prijímanie štrukturálnych zmien v oblasti zvyšovania a tvorby vyššieho prebytku bežného a kapitálového rozpočtu, o.i. aj za účelom znižovania vlastných výdavkov a zvyšovania vlastných príjmov,
- rozpočtovanie zvýšeného objemu finančných prostriedkov z vlastných a cudzích príjmov bežného rozpočtu na rozvojové programy mesta (nie do bežnej spotreby),
- venovanie väčšej pozornosti majetku mesta, ktorý nie je intenzívne využívaný a negeneruje dodatočné nedaňové príjmy,
- zvýšenie aktivity v oblasti tvorby vlastných nedaňových príjmov mesta;

- súčasne so žiadosťou o schválenie NFP prekladať na rokovanie MsZ na ďalšie pracovné využitie predpokladané (zreálnené) prevádzkové výdavky investície (finančno – ekonomická analýza udržiateľnosti projektu), ako napr. po rekonštrukcii Plavárne, po výstavbe zariadenia sociálnych služieb a pod.;

III. časť: ekonomicky závislé osoby – opatrenia

- prenechanie riadenia, výkonu funkcie konateľa obchodnej spoločnosti EKOS, spol. s r.o. Stará Ľubovňa, Verejnoprospešné služby Stará Ľubovňa, s. r. o., r.s.p.) inej odborne spôsobilej osobe (riadene formou valného zhromaždenia vhodné len ako dočasné/prechodné riešenie),
- zaoberanie sa podnetmi dozornej rady, prehodnotenie činností z pohľadu efektivity (nákladovosti) (hodnota za peniaze) a celkovej ceny za vykonávanú službu,
- ďalšie hľadanie disponibilných finančných prostriedkov mesta vyplývajúcich zo štrukturálnych zmien činnosti mesta a obchodných spoločností (príspevkovej aj obchodných), prerozdelenie činností vykonávaných v rámci príspevku príp. obchodnej činnosti mestských spoločností,
- decentralizácia riadenia obchodných spoločností napr. aj formou spoluúčasti poslancov na valnom zhromaždení,
- usporiadanie vzťahov (majetkové, účtovné, daňové) finančných vkladov, vlastných prostriedkov, technického zhodnotenia majetku vo vlastníctve, správe = celkovej hodnoty novovytvoreného majetku, realizácia písomného súhlasu, určenie dohody/dodatku zmluvy o odpisovaní majetku s ohľadom na tvorbu odpisov a zhromažďovanie finančných prostriedkov na opravu a investície,
- uplatnenie väčšej osobnej zainteresovanosti vedúcich oddelení a konateľov obchodných spoločností ako aj jednotlivých správcov kapitol príjmovej a výdavkovej časti programov rozpočtu pri tvorbe, naplňaní, správe a čerpaní programového rozpočtu mesta za účelom vytvárania dostatočných vlastných (nie dlhových) finančných zdrojov pre ďalšie zhodnocovanie majetku a rozvoj mesta,
- zváženie zmluvných vzťahov, napr. pracovný pomer alebo obdobný právny pomer členov dozorných rád obchodných spoločností vo vzťahu ku obchodnej spoločnosti,
- analyzovanie hospodárnosti, efektívnosti zavedenia hmotnostného (adresného) zberu odpadu, z dôvodu každoročného nárastu výdavkov v oblasti nakladania s odpadom,
- uplatňovanie lokálnej hospodárskej politiky, t.j. vymedzenie uplatnenia medziúzemnej spolupráce, aplikovanie prvkov zdieľanej ekonomiky a smart agendy,
- podchytenie záväzkových vzťahov (zmluvne) poskytovaných dotácií vo verejnom záujme (nie iba na základe uznesenia MsZ), exaktné vymedzenie práv a povinností strán a jasné definovanie podmienok poskytovania úhrad za výkony vo verejnom záujme na podklade smerných ukazovateľov – orientácia na hospodárnosť a efektívnosť, účelnosť, vyhodnotenie poskytnutej úľavy vo forme kvantifikácie napr. poskytnutej úľavy určenej konečnému užívateľovi výhod (napr. školopovinná osoba, senior a pod.),
- zintenzívnenie komunikácie a dôslednejšieho uplatňovania akcionárskych práv v Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a.s. za účelom posilňovania kapacít, príp. vytvárania nových inžinierskych sietí;

IV. časť – zmluvné opatrenia

- zavedenie benchmarkov – kvantifikácia merateľných ukazovateľov, definovanie zmluvy a výkonov o zabezpečení výkonov prác vo verejnom záujme so všetkými obchodnými spoločnosťami a príspevkovou spoločnosťou,

V. časť – rozvojové opatrenia

- zavedenie tvorby, spracovanie a prijímania strednodobých a dlhodobých plánov v oblasti rozvoja technickej infraštruktúry mesta,
- presadzovanie vypracovania ďalšieho postupu výstavby liniových stavieb s dôrazom na rozostavané stavby kanalizačných a vodárenských sústav vrátane komplexného spôsobu ich financovania nielen z fondov EÚ, ale aj zo štátneho rozpočtu, príp. viaczdrojového financovania mesta, ŠFRB a fyzických osôb,
- alokáciu vlastných finančných prostriedkov v rámci Programu 10 Rozvoja bývania na financovanie (resp. odkupovanie majetkových a vlastníckych práv) technickej infraštruktúry v oblasti vytvárania technických podmienok na individuálnu bytovú výstavbu,

VI. časť _rozpočtovo – analytické opatrenia

- presadzovanie a zavádzanie takých finančných nástrojov pre samosprávu, ktorými sa bude zvyšovať miera ich samofinancovania meraná pomerom vlastných príjmov vrátane bežných transferov k bežným výdavkom,
- vybudovanie vnútorných mechanizmov a pravidiel umožňujúcich rozhodovanie na základe najvyššej hodnoty za verejné peniaze, vyhodnotenie efektivity prijímaním rozhodnutí súvisiacich s nakladaním majetku mesta a posudzovaním aj v širších súvislostiach a v dlhšom časovom období,
- zavádzanie (presadzovanie) kvalitatívnych prvkov do systému normatívneho financovania,
- optimalizácia siete základných škôl a školských zariadení, za účelom posilnenia a využívania výhod z koncentrácie infraštruktúry (napr. zlúčenie ZŠ, rozšírenie o MŠ, realokácia CVČ, ZÚŠ, centrum pedagogicko – psychologické podpory, knižnica, centrum športovej podpory a pod.),
- využitie údajov aktuálneho účtovníctva za účelom hľadania najvyššej hodnoty za peniaze.

Záver

Záverečný účet Mesta Stará Ľubovňa za rok 2023 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. a obsahuje všetky povinné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh Záverečného účtu Mesta Stará Ľubovňa za rok 2023 bol podľa § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 č. 583/2004 Z.z. predložený na verejnú diskusiu dňa 20. marca 2024 teda v zákonom stanovenej lehote spôsobom v meste obvyklým.

Riadna účtovná závierka k 31.12.2023 a hospodárenie Mesta Stará Ľubovňa za rok 2023 boli overené audítorom tak, ako to ukladá ust. § 9 ods. 4 zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení a ust. § 16 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Súhlasím, aby sa prerokovanie dokumentu „Záverečný účet a výročná správa za rok 2023“ uzatvorilo podľa ust. § 16 ods. 10 písm. a) zákona č. 583/2004 Z.z. územnej samosprávy s výrokom „celoročné hospodárenie sa schvaľuje bez výhrad“.

V Starej Ľubovni, dňa 8.4.2024

Ing. Ján Š i d l o v s k ý, v.r.
hlavný kontrolór